

**UCHWAŁA NR 382/XXXIV/2021
RADY MIEJSKIEJ W SEROCKU**

z dnia 17 marca 2021 r.

w sprawie przyjęcia „Programu Ograniczania Niskiej Emisji dla Miasta i Gminy Serock”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. *o samorządzie gminnym* (tj. Dz. U. 2020, poz. 713 ze zm.) oraz art. 18 ust. 1 ustawy z dnia z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (tj. Dz. U. 2020, poz. 1219 ze zm.) Rada Miejska w Serocku uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Programu Ograniczania Niskiej Emisji dla Miasta i Gminy Serock” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Serock.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Serocku

Mariusz Rosiński

PROGRAM OGRANICZANIA NISKIEJ EMISJI DLA MIASTA I GMINY SEROCK

Spis treści

Spis tabel	3
Spis rycin.....	3
Streszczenie	5
1 Cele i zakres PONE.....	6
2 Podstawy prawne ochrony powietrza w Polsce i Unii Europejskiej.....	6
3 Uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne.....	10
3.1 Uwarunkowania wynikające z międzynarodowych dokumentów strategicznych....	10
3.2 Uwarunkowania wynikające z krajowych dokumentów strategicznych.....	16
3.3 Uwarunkowania wynikające z regionalnych dokumentów strategicznych.....	24
3.4 Uwarunkowania wynikające z lokalnych dokumentów strategicznych	25
4 Charakterystyka obszaru opracowania	27
4.1 Położenie	27
4.2 Infrastruktura mieszkaniowa i techniczna.....	29
4.2.1 Infrastruktura budowlana	29
4.2.2 Infrastruktura techniczna	31
5 Stan jakości powietrza.....	32
5.1 Zanieczyszczenia powietrza	32
5.2 Niska emisja – definicja i wpływ na środowisko i zdrowie człowieka	34
5.3 Stan jakości powietrza w strefie mazowieckiej	36
5.4 Stan jakości powietrza na terenie Miasta i Gminy Serock	40
5.4.1 Podsumowanie dla obszaru interwencji ochrona klimatu i jakości powietrza ..	45
6 Niska emisja na terenie Miasta i Gminy Serock	48
7 Strategia działań Miasta i Gminy Serock w celu ograniczenia niskiej emisji.....	50
7.1 Charakterystyka planowanych przedsięwzięć ograniczających niską emisję.....	50
7.2 Efekt ekologiczny z uwzględnieniem zanieczyszczeń pyłem zawieszonym PM 10 i PM2,5, SO ₂ , NO ₂ , CO ₂ , CO, B(a)P.....	52
7.3 Harmonogram rzeczowo – finansowy	57
8 Aspekty ekonomiczno – finansowe PONE.....	59
8.1 Analiza ekonomiczna realizacji PONE.....	59
8.1.1 Lista przedsięwzięć priorytetowych do dofinansowania przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie w 2018 roku.....	59
8.1.2 Program priorytetowy Czyste Powietrze, dofinansowany w ramach Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	61

8.1.3	Część 1) Energetyczne wykorzystanie zasobów geotermalnych	62
8.1.4	Część 2) Zmniejszenie zużycia energii w budownictwie	62
8.1.5	Część 5) Budynki użyteczności publicznej o podwyższonym standardzie energooszczędności	63
8.1.6	"Współfinansowanie programu LIFE" dla wniosków składanych w ramach podprogramu LIFE na rzecz środowiska	65
9	Monitoring PONE	65
10	Podsumowanie	66

Spis tabel

TABELA 1. ZASOBY MIESZKANIOWE MIASTA I GMINY SEROCK 2013 – 2017.....	29
TABELA 2. ZUŻYCIE PALIWA W BUDYNKACH UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ.	30
TABELA 3. WPŁYW ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA NA ZDROWIE CZŁOWIEKA.	35
TABELA 4. KLASYFIKACJA STREFY MAZOWIECKIEJ Z UWZGLĘDNIENIEM KRYTERIÓW OKREŚLONYCH W CELU OCHRONY ZDROWIA.....	39
TABELA 5. KLASYFIKACJA STREFY MAZOWIECKIEJ Z UWZGLĘDNIENIEM PARAMETRÓW KRYTERIALNYCH OKREŚLONYCH DLA SO ₂	39
TABELA 6. KLASYFIKACJA STREFY MAZOWIECKIEJ Z UWZGLĘDNIENIEM PARAMETRÓW KRYTERIALNYCH OKREŚLONYCH DLA O ₃ POD KĄTEM OCHRONY ROŚLIN ZA 2013 R.	39
TABELA 7. ANALIZA ZALET I WAD POSZCZEGÓLNYCH ŹRÓDEŁ CIEPŁA	51
TABELA 8. EFEKT EKOLOGICZNY PYŁU ZAWIESZONEGO PM ₁₀ , W RAMACH REALIZACJI PONE DLA MIASTA I GMINY SEROCK (ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE NA PODSTAWIE WSKAZÓWEK PROGRAMU OGRANICZANIA NISKIEJ EMISJI (PONE) SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO).....	53
TABELA 9. EFEKT EKOLOGICZNY PYŁU ZAWIESZONEGO PM _{2,5} , W RAMACH REALIZACJI PONE DLA MIASTA I GMINY SEROCK (ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE NA PODSTAWIE WSKAZÓWEK PROGRAMU OGRANICZANIA NISKIEJ EMISJI (PONE) SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO).....	55
TABELA 11. KOSZTY ZAPLANOWANYCH INWESTYCJI W LATACH 2019 – 2024.	58

Spis rycin

RYC. 1. MAPA GMINY SEROCK.....	28
RYC. 2. POŁOŻENIE GMINY SEROCK NA TLE WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO I POWIATU LEGIONOWSKIEGO	28
RYC. 3. WYZNACZONE OBSZARY PRZEKROCZEŃ POZIOMU DOPUSZCZALNEGO B(A)P W POWIETRZU	41
RYC. 4. WYZNACZONE OBSZARY PRZEKROCZEŃ POZIOMU DOCELOWEGO PM 10 (24-H)	42

RYC. 5. WYZNACZONE OBSZARY PRZEKROCZEŃ POZIOMU DOCELOWEGO PM 2,5 (FAZA II).....	43
RYC. 6. LOKALIZACJA CZUJNIKÓW JAKOŚCI POWIETRZA NA TERENIE MIASTA I GMINY SEROCK.....	44

Spis wykresów

WYKRES 1. STĘŻENIE ŚREDNIODOBOWE DWUTLENKU WĘGLA CO ₂ W UJĘCIU MIESIĘCZNYM W 2018 ROKU	46
WYKRES 2. STĘŻENIE ŚREDNIODOBOWE DWUTLENKU AZOTU NO ₂ W UJĘCIU MIESIĘCZNYM W 2018 ROKU.....	47
WYKRES 3. STĘŻENIE OZONU W POSZCZEGÓLNYCH MIESIĄCACH ROKU 2018	47
WYKRES 4. ZESTAWIENIE ILOŚCIOWE INDYWIDUALNYCH PIECÓW C.O. NA PALIWO STAŁE.....	49

Streszczenie

Zgodnie z programami ochrony powietrza obowiązującymi w województwie mazowieckim obowiązek określenia Programów Ograniczania Niskiej Emisji (dalej: PONE), do 31 grudnia 2018 r., miały samorządy gminne właściwe dla gmin, na terenie których stwierdzono występowanie przekroczeń poziomów dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM10 i pyłu zawieszonego PM2,5.

Niemniej jednak, w celu utrzymania poziomów substancji w powietrzu poniżej poziomów dopuszczalnych, docelowych i poziomów celów długoterminowych oraz w celu wsparcia organizacyjnego i finansowego mieszkańców gmin i miast Programy Ograniczania Niskiej Emisji mogły opracować także samorządy gminne, na terenach których nie zidentyfikowano obszarów przekroczeń.

Celem PONE jest poprawa jakości powietrza, stanu środowiska jako całości oraz zdrowia ludzi poprzez ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł ciepła. Ponadto PONE dla Miasta i Gminy Serock ma na celu osiągnięcie wyznaczonego w „Programie ochrony powietrza dla strefy mazowieckiej, w której został przekroczony poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM10 i pyłu zawieszonego PM2,5 w powietrzu” efektu ekologicznego i spełnienie wymagań wynikających z prawa Unii Europejskiej z zakresu ochrony powietrza i klimatu.

Niniejszy Program uwzględnia wytyczne Programu Ograniczania Niskiej Emisji (PONE), zamieszczone na stronie internetowej Samorządu Województwa Mazowieckiego.

Identyfikację źródeł niskiej emisji, ilości zużytych paliw i energii na potrzeby ogrzewania dokonano metodą mieszaną, opartą o dane udostępnione przez Urząd Miasta, podmioty gospodarcze, dane zebrane do opracowania Projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, zużycie paliw i energii oraz emisję z transportu samochodowego obliczono na podstawie inwentaryzacji (przeprowadzonej na podst. ankietyzacji terenowej), która dotyczyła wszystkich budynków jedno i wielorodzinnych, znajdujących się na terenie Miasta i Gminy Serock.

1 Cele i zakres PONE

Zgodnie z zapisami Rozporządzenia Komisji (UE) 2015/1189 z dnia 28 kwietnia 2015 r. w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE (Dz. U. UE L 193 z 21.7.2015, str. 100, z późn. zm.) w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla kotłów na paliwo stałe podstawowym celem PONE jest likwidacja źródeł spalania paliw stałych o mocy do 1 MW niespełniających wymagań ekoprojektu w sektorze komunalno-bytowym oraz sektorze usług i handlu oraz w małych i średnich przedsiębiorstwach. Tym samym, celem PONE jest poprawa jakości powietrza, stanu środowiska jako całości oraz zdrowia ludzi poprzez ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł ciepła. Ponadto PONE dla Miasta i Gminy Serock ma na celu osiągnięcie wyznaczonego w „Programie ochrony powietrza dla strefy mazowieckiej, w której został przekroczony poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM10 i pyłu zawieszonego PM2,5 w powietrzu” efektu ekologicznego i spełnienie wymagań wynikających z prawa Unii Europejskiej z zakresu ochrony powietrza i klimatu.

PONE dla Miasta i Gminy Serock swoim zakresem obejmuje:

- Przegląd wymagań prawnych i uwarunkowań wynikających z dokumentów strategicznych,
- Ocenę jakości powietrza w strefie, do której należy miasto oraz stanu jakości powietrza w samym mieście oraz gminie,
- Obliczenie niskiej emisji z terenu miasta i gminy,
- Obliczenie efektu ekologicznego,
- Określenie działań prowadzących do ograniczenia niskiej emisji z terenu miasta i gminy osiągnięcia wyznaczonego efektu ekologicznego,
- Określenie warunków finansowych i analiza ekonomiczna planowanych działań.

2 Podstawy prawne ochrony powietrza w Polsce i Unii Europejskiej

Zasady ochrony powietrza w Polsce zostały określone w dziale II ustawy Prawo Ochrony Środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 roku (Dz. U. 2018.1648) i w rozporządzeniach wykonawczych określających zasady oceny stanu powietrza.

Zgodnie z art. 85 Prawa Ochrony Środowiska: „Ochrona powietrza polega na zapewnieniu jak najlepszej jego jakości, w szczególności przez:

- 1) utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych dla nich poziomów lub co najmniej na tych poziomach;
- 2) zmniejszanie poziomów substancji w powietrzu co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane;
- 3) zmniejszanie i utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej poziomów docelowych albo poziomów celów długoterminowych lub co najmniej na tych poziomach.

Zgodnie z art. 87 ustawy POŚ oceny jakości powietrza dokonuje się w strefach. Miasto Serock zostało sklasyfikowane jako pozostały obszar województwa, niewchodzący w skład miast o liczbie mieszkańców

większej niż 100 tysięcy oraz aglomeracji należy do strefy mazowieckiej o kodzie PL1404. Wojewódzki inspektor ochrony środowiska, w terminie do dnia 30 kwietnia każdego roku, dokonuje oceny poziomów substancji w powietrzu w danej strefie za rok poprzedni oraz odrębnie dla każdej substancji dokonuje klasyfikacji stref, w których poziom odpowiednio:

- 1) przekracza poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji;
- 2) mieści się pomiędzy poziomem dopuszczalnym a poziomem dopuszczalnym powiększonym o margines tolerancji;
- 3) nie przekracza poziomu dopuszczalnego;
- 4) przekracza poziom docelowy;
- 5) nie przekracza poziomu docelowego;
- 6) przekracza poziom celu długoterminowego;
- 7) nie przekracza poziomu celu długoterminowego

W przypadku przekroczeń o których mowa w art. 89 ustawy POŚ, Sejmik Województwa opracowuje dla danej strefy, w której odnotowano przekroczenia Program ochrony powietrza. Zgodnie z Programem ochrony powietrza dla strefy mazowieckiej Miasto i Gmina Serock nie miało obowiązku określenia PONE, w terminie do 31 grudnia 2018 r.

Na terenie strefy mazowieckiej stwierdzono występowanie przekroczeń poziomów dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM₁₀ i pyłu zawieszonego PM_{2,5}. Od 2015 roku głównym dokumentem wyznaczającym cele ochrony środowiska w Polsce jest Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020 roku”. Jednym z priorytetów Strategii z zakresu ochrony środowiska jest ochrona powietrza, rozumiana jako ograniczenie emisji SO₂, NO_x i pyłów do powietrza. W 2012 roku spośród 46 stref w skali kraju, w 38 strefach odnotowano przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu PM₁₀, w 22 strefach przekroczenie poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji pyłu zawieszonego PM_{2,5} oraz w 42 strefach przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu. Wg zapisów Strategii główną przyczyną owych przekroczeń jest niska emisja, wynikająca z ogrzewania budynków indywidualnych oraz transportu. W kolejnych latach należy więc wdrażać zadania mające na celu redukcję zanieczyszczeń do powietrza.

Ponadto „Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko” wskazuje na konieczności realizacji założeń dyrektyw unijnych – Dyrektywy IED i Dyrektywy CAFE. Dyrektywa CAFE zakładała uporządkowanie dotychczasowych przepisów, w zakresie zarządzania jakością powietrza, monitoring i raportowanie w całej Unii Europejskiej. W Dyrektywie CAFE po raz pierwszy zwrócono uwagę na ochronę populacji środowiska, na zmiany środowiska oraz po raz pierwszy określono normatywne stężenie pyły zawieszonego PM_{2,5}. Dyrektywa CAFE została wdrożona do polskiego systemu legislacyjnego Ustawą z dnia 13 kwietnia 2012 roku o zmianie Ustawy Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2012 r. poz. 460).

Pozostałe akty prawne prawa krajowego regulujące z zakresu ochrony powietrza:

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 15 grudnia 2020 roku w sprawie rodzajów wyników pomiarów prowadzonych w związku z eksploatacją instalacji lub urządzenia i innych danych zbieranych w wyniku monitorowania procesów technologicznych oraz terminów i sposobów prezentacji (Dz.U. 2020, poz. 2405);

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 stycznia 2010 roku w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz.U. Nr 16, poz. 87);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 22 lipca 2019 roku w sprawie rodzajów instalacji, których eksploatacja wymaga zgłoszenia (Dz.U. z 2019 r., poz. 1510 tj.);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 lipca 2010 roku w sprawie przypadków, w których wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza z instalacji nie wymaga pozwolenia (Dz.U. Nr 130 poz. 881);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 roku w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz.U. z 2012 r., poz. 914);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 sierpnia 2012 roku w sprawie krajowego celu redukcji narażenia (Dz.U. z 2012, poz. 1030);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 roku w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012, poz. 1031 ze zm.);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2019 r. w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych (Dz. U. z 2019r., poz.1159);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 września 2012 r. w sprawie sposobu obliczania wskaźników średniego narażenia oraz sposobu oceny dotrzymania pułapu stężenia ekspozycji (Dz. U. z 2012, poz. 1029);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 15 października 2019 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów wielkości emisji oraz pomiarów ilości pobieranej wody (Dz. U. z 2019 r., poz. 2286 tj.);
- Rozporządzenie Ministra Energii z dnia 1 grudnia 2016 r. w sprawie wymagań jakościowych dotyczących zawartości siarki dla olejów oraz rodzajów instalacji i warunków, w których będą stosowane ciężkie oleje opałowe (Dz. U. z 2016 r., poz. 2008);
- Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie wymagań dla kotłów na paliwo stałe (Dz. U. z 2017 r., poz. 1690 ze zm.);
- Zapisy Ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2020 r. poz. 797 ze zm.);
- Zapisy Ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2020r. poz. 1439 ze zm.);
- Zapisy Ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz. U. z 2020 r. poz. 833 ze zm.);
- Zapisy Ustawy z dnia 29 sierpnia 2014 r. o charakterystyce energetycznej budynków (Dz. U. 2020 poz. 213 ze zm.);
- Ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o efektywności energetycznej (Dz. U. z 2020 r., poz. 264 ze zm.).

Akty prawne Unii Europejskiej regulujące kwestie ochrony powietrza:

- Dyrektywa 2001/80/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2001 r. w sprawie ograniczenia emisji niektórych zanieczyszczeń do powietrza z dużych obiektów energetycznego spalania (Dyrektywa LCP, Dz. U. L 309 z 27.11.2001, str. 1);

- Dyrektywa 2001/81/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2001 r. w sprawie krajowych poziomów emisji dla niektórych rodzajów zanieczyszczenia powietrza (Dyrektywa pułapowa – NEC, Dz. U. L 309 z 27.11.2001, str. 22);
- Dyrektywa 2003/17/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 3 marca 2003 r. zmieniająca dyrektywę 98/70/WE odnoszącą się do jakości benzyny i olejów napędowych;
- Dyrektywa 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu (Dyrektywa ELD, Dz. U. L 143 z 30.4.2004, s. 56);
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2004/42/WE z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie ograniczeń emisji lotnych związków organicznych w wyniku stosowania rozpuszczalników organicznych w niektórych farbach i lakierach oraz produktach do odnawiania pojazdów, a także zmieniająca dyrektywę 1999/13/WE (Dz. Urz. UE L 143 z 30.04.2004, str. 87);
- Dyrektywa 2004/101/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 października 2004 r. zmieniająca dyrektywę 2003/87/WE ustanawiającą system handlu przydziałami emisji gazów cieplarnianych we Wspólnocie, z uwzględnieniem mechanizmów projektowych Protokołu z Kioto;
- Dyrektywa 2004/107/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 grudnia 2004 r. w sprawie arsenu, kadmu, rtęci, niklu i wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych w otaczającym powietrzu;
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystsze powietrze dla Europy (Dyrektywa CAFE);
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/99/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie ochrony środowiska poprzez prawo karne;
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r., w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych zmieniająca i w następstwie uchylająca dyrektywę 2001/77/WE oraz 2003/30/WE (Dyrektywa RES);
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/29/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. zmieniająca dyrektywę 2003/87/WE w celu usprawnienia i rozszerzenia wspólnotowego systemu handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych (nowa dyrektywa EU – ETS);
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/30/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. zmieniająca dyrektywę 98/70/WE odnoszącą się do specyfikacji benzyny i olejów napędowych oraz wprowadzającą mechanizm monitorowania i ograniczania emisji gazów cieplarnianych oraz zmieniającą dyrektywę Rady 1999/32/WE odnoszącą się do specyfikacji paliw wykorzystywanych przez statki żeglugi śródlądowej oraz uchylająca dyrektywę 93/12/EWG;
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/31/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie geologicznego składowania dwutlenku węgla oraz zmieniająca dyrektywę Rady 85/337/EWG, Euratom, dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2000/60/WE, 2001/80/WE, 2004/35/WE, 2006/12/WE, 2008/1/WE i rozporządzenie (WE) nr 1013/2006 (CCS);

- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/33/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania ekologicznie czystych i energooszczędnych pojazdów transportu drogowego;
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/126/WE z dnia 21 października 2009 r. w sprawie odzyskiwania oparów paliwa na etapie II podczas tankowania pojazdów silnikowych na stacjach paliw;
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/31/WE z dnia 19 maja 2010 r. w sprawie charakterystyki energetycznej budynków;
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie emisji przemysłowych (zintegrowane zapobieganie zanieczyszczeniom i ich kontrola) (wersja przekształcona) (Dyrektywa IED);
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/94/UE z dnia 22 października 2014 r. w sprawie rozwoju infrastruktury paliw alternatywnych;
- Dyrektywa Komisji (UE) 2015/1480 z dnia 28 sierpnia 2015 r. zmieniająca niektóre załączniki do dyrektyw Parlamentu Europejskiego i Rady 2004/107/WE i 2008/50/WE ustanawiających przepisy dotyczące metod referencyjnych, zatwierdzania danych i lokalizacji punktów pomiarowych do oceny jakości powietrza;
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2015/2193 z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie ograniczenia emisji niektórych zanieczyszczeń do powietrza ze średnich obiektów energetycznego spalania (Dyrektywa MCP);
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/802 z dnia 11 maja 2016 r. odnosząca się do redukcji zawartości siarki w niektórych paliwach ciekłych;
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/2284 z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie redukcji krajowych emisji niektórych rodzajów zanieczyszczeń atmosferycznych, zmiany dyrektywy 2003/35/WE oraz uchylecia dyrektywy 2001/81/WE;

3 Uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne

W niniejszej części opracowania przeanalizowano założenia wyjściowe Programu Ograniczania Niskiej Emisji dla Miasta i Gminy Serock. Analizie poddano zarówno dokumenty globalne, wspólnotowe, krajowe jak i regionalne. Przedstawiono główne elementy każdego z dokumentów, z których wynika obowiązek opracowywania PONE oraz z którymi PONE musi być spójny.

3.1 Uwarunkowania wynikające z międzynarodowych dokumentów strategicznych

Podstawą ochrony powietrza i atmosfery są działania zmierzające do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych, określane na poziomie porozumień zawieranych na szczeblu międzynarodowym, w tym na poziomie europejskim:

- Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu i Protokół z Kioto – celem

konwencji było ustabilizowanie ilości gazów cieplarnianych na poziomie niezagrażającym środowisku tak, aby zapobiec niebezpiecznej, postępującej ingerencji człowieka w system klimatyczny Ziemi. Na mocy postanowień Protokołu z Kioto ustanowione zostały z kolei limity emisji gazów cieplarnianych. Kraje, które ratyfikowały Protokół, zobowiązały się do redukcji emisji gazów cieplarnianych do 2012 roku. UE, niektóre kraje europejskie i Australia uzgodniły, że jeszcze bardziej ograniczą emisje. Natomiast kraje UE (i Islandia) w późniejszym okresie uzgodniły, że wspólnie osiągną cel polegający na redukcji emisji o 20 % w stosunku do poziomu z 1990 r. (zgodnie z unijnym celem redukcji emisji o 20% do 2020 r.). Na mocy postanowień Protokołu z Kioto kraje, które zdecydowały się na jego ratyfikację, zobowiązały się do redukcji emisji gazów cieplarnianych średnio o 5,2% do 2012 r. Ograniczenie wzrostu temperatury o 2–3°C wymaga jednak stabilizacji stężenia gazów cieplarnianych w atmosferze (w przeliczeniu na CO₂) na poziomie 450–550 ppm. Oznacza to potrzebę znacznie większego ograniczenia emisji. Od 2020r. globalna emisja powinna spadać w tempie 1–5% rocznie, tak aby w 2050r. osiągnąć poziom o 25–70% niższy niż obecnie. Ponieważ sektor energetyczny odpowiada za największą ilość emitowanych przez człowieka do atmosfery gazów cieplarnianych (GHG), stąd konieczność intensywnego ograniczania emisji CO₂.

- Konwencja o Transgranicznym Zanieczyszczaniu Powietrza na Dalekie Odległości (LRTAP) 43 – założeniem Konwencji jest ochrona człowieka i jego środowiska przed zanieczyszczeniem powietrza oraz dążenie do ograniczenia tak dalece, jak to jest możliwe do stopniowego zmniejszania i zapobiegania zanieczyszczeniu powietrza, włączając w to transgraniczne zanieczyszczenie powietrza na dalekie odległości. Priorytetami konwencji do 2020 r. są: ograniczenia emisji zanieczyszczeń powietrza z punktu widzenia wpływu na zdrowie (szczególnie w zakres pyłów PM_{2,5}), zwiększenia znaczenia monitoringu przy ocenie wywiązywania się państw z przyjętych zobowiązań w zakresie redukcji emisji zanieczyszczeń i poprawy jakości powietrza oraz zwiększenie znaczenia ocen zintegrowanych z punktu widzenia wpływu na ekosystemy.
- Dokument końcowy Konferencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zrównoważonego rozwoju Rio+20² pn. „Przyszłość jaką chcemy mieć” - Na szczycie przyjęto deklarację „Przyszłość jaką chcemy mieć”. Uczestnicy konferencji wyrazili chęć odnowienia zobowiązań na rzecz ZR i promocji idei zrównoważonej przyszłości zarówno na płaszczyźnie ekonomicznej, społecznej, jak i środowiskowej.

Poniżej przedstawiono wybrane dokumenty strategiczne UE ważne z punktu widzenia opracowywanego dokumentu:

- Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu – Europa 2020 – Strategia wyznaczyła trzy priorytety konieczne do realizacji: rozwój inteligentny, rozwój zrównoważony oraz rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu. Priorytety te są ze sobą powiązane, jednakże niniejsze opracowanie PONE wynika bezpośrednio z priorytetu drugiego – rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej. W ramach zobowiązań ekologicznych wyznaczone zostały cele ilościowe, tzw. 3 x 20, tj. zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych o 20 % w stosunku do 1990 roku,

zmniejszenie zużycia energii o 20 % w porównaniu z prognozami dla UE na 2020 r., zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii do 20 % całkowitego zużycia energii UE, w tym zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii w transporcie do 10 %. Cele te są jednocześnie wskaźnikami umożliwiającymi monitorowanie postępów w realizacji priorytetów nakreślonych w Strategii. Celem tego priorytetu jest wsparcie zmian w kierunku niskoemisyjnej i efektywnej korzystającej z zasobów gospodarki, uniezależnienie wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów i energii, ograniczenia emisji CO₂, zwiększenia konkurencyjności i bezpieczeństwa energetycznego. Działania proponowane do realizacji w ramach projektu:

- wycofywanie dotacji do działań szkodliwych dla środowiska,
  - stosowanie instrumentów rynkowych, m.in. zachęt finansowych, zamówień publicznych, w celu zmiany modelu konsumpcyjnego i produkcyjnego,
  - stworzenie inteligentnych i zmodernizowanych infrastruktur transportowych i energetycznych,
  - wykorzystanie potencjału ICT,
  - zapewnienie skoordynowanej realizacji projektów infrastrukturalnych w ramach sieci bazowej UE,
  - skierowanie uwagi na transport w miastach, który jest źródłem emisji zanieczyszczeń,
  - ograniczenie zużycia energii i zasobów, poprzez wykorzystanie przepisów i norm w zakresie efektywności energetycznej budynków oraz wykorzystanie takich instrumentów rynkowych jak: podatki, dotacje i zamówienia publiczne,
  - propagowanie instrumentów służących oszczędzaniu energii, które mogłyby podnieść efektywność sektorów energochłonnych.
- Dyrektywa 2002/91/WE o charakterystyce energetycznej budynków ustanawiająca minimalne wymagania energetyczne dla nowych i remontowanych budynków, zasady certyfikacji energetycznej budynków oraz kontrola kotłów, systemów klimatyzacji i instalacji grzewczych.
- **Strategia UE adaptacji do zmiany klimatu** – określa działania w celu poprawy odporności Europy na zmiany klimatu. Zwiększenie gotowości i zdolności do reagowania na skutki zmian klimatu na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym i unijnym, opracowanie spójnego podejścia i poprawa koordynacji działań.
- **Europejska polityka energetyczna**

„Europejska Polityka Energetyczna”, zapewniając pełne poszanowanie praw państw członkowskich do wyboru własnej struktury wykorzystania paliw w energetyce, oraz do ich suwerenności w zakresie pierwotnych źródeł energii i w duchu solidarności między tymi państwami, dąży do realizacji następujących trzech głównych celów:

- zwiększenia bezpieczeństwa dostaw,
- zapewnienia konkurencyjności gospodarek europejskich i dostępności energii po przystępnej cenie,
- promowania równowagi ekologicznej i przeciwdziałania zmianom klimatu.

Główne cele Unii Europejskiej w sektorze energetycznym do 2020 roku to:

- osiągnięcia do roku 2020 udziału energii ze źródeł odnawialnych równego 20% całkowitego zużycia energii UE,
- zmniejszenia łącznego zużycia energii pierwotnej o 20% w porównaniu z prognozami na rok 2020, co oznacza poprawę efektywności energetycznej o 20%,
- obniżenie emisji gazów cieplarnianych o co najmniej 20% w porównaniu z poziomami emisji z 1990 r. z możliwością podwyższenia tej wartości docelowej do 30% w przypadku osiągnięcia porozumienia międzynarodowego zobowiązującego inne państwa rozwinięte do zmniejszenia emisji w porównywalnym stopniu, a bardziej zaawansowane gospodarczo państwa rozwijające się do odpowiedniego udziału w tym procesie proporcjonalnie do ich odpowiedzialności za zmiany klimatyczne i do swoich możliwości,
- dodatkowo zwiększenia do 10% udziału biopaliw w ogólnym zużyciu paliw w transporcie na terytorium UE.

Strategiczne prognozowanie rozwoju gospodarki energetycznej w państwach członkowskich Unii Europejskiej powinno być spójne z priorytetami i kierunkami działań wyznaczonymi w „Europejskiej Polityce Energetycznej”.

Plan działania w celu poprawy efektywności energetycznej we Wspólnocie Europejskiej

Dokument ten wzywa do bardziej aktywnego i skutecznego niż dotychczas promowania efektywności energetycznej, jako podstawowej możliwości realizacji zobowiązań UE do redukcji emisji gazów cieplarnianych, przyjętych podczas konferencji w Kioto. Dokument ten zawiera oszacowania potencjału ekonomicznego efektywności energetycznej w krajach UE poprzez eliminację istniejących barier rynkowych hamujących upowszechnianie technologii efektywnych energetycznie.

W dokumencie zaprezentowano zasady i środki, które pomogą usunąć istniejące bariery wzrostu efektywności energetycznej podzielone na 3 grupy:

- wspomagające zwiększenia roli zagadnień efektywności energetycznej w politykach i programach nie energetycznych, np. polityka rozwoju obszarów miejskich, polityka podatkowa, polityka transportowa,
- środki dla sprawniejszego wdrożenia istniejących mechanizmów efektywności energetycznej,
- nowe wspólne mechanizmy skoordynowane na poziomie europejskim.

Jako podstawowe bariery dla rozwoju efektywności energetycznej uznano:

- ceny energii, nie odzwierciedlające wszystkich poniesionych kosztów na jej wytworzenie i dostarczenie, w tym kosztów środowiskowych,
- brak lub niekompletne informacje na temat możliwości racjonalnego użytkowania paliw i energii,
- bariery instytucjonalne i prawne,
- bariery techniczne,
- bariery finansowe.

Większość działań i akcji podejmowanych będzie w ramach programów wspólnotowych. Wiele z zaproponowanych środków ma charakter zobowiązań dobrowolnych, koordynowanych na poziomie Wspólnoty Europejskiej. Wybór jednego lub kombinacji wymienionych środków zależy od potencjału ekonomicznego efektywności energetycznej w wybranych obszarach działania oraz od wykonalności i efektywności ekonomicznej wdrażania tych środków, a także na oczekiwanych skutkach ich działania. Przewiduje się, że w celu koordynacji unijnej polityki i mechanizmów efektywności energetycznej potrzebna jest ciągła wymiana informacji na szczeblu Komisji Europejskiej.

Europejski Program Zapobiegający Zmianie Klimatu

Program został zainicjowany w czerwcu 2000 r., a jego celem jest określenie najbardziej ekonomicznych i środowiskowo efektywnych środków, które pozwolą zrealizować cele zawarte w Protokole z Kioto. W ramach Programu wdrażane są następujące grupy przedsięwzięć:

- redukcja emisji CO₂ poprzez realizację nowych uregulowań prawnych UE;
- promocja ciepła wytwarzanego z odnawialnych źródeł energii;
- dobrowolne umowy w przemyśle;
- zachęty podatkowe dla użytkowników samochodów;
- doskonalenie technologii paliw i pojazdów.

W 1996 r. Organizacja Narodów Zjednoczonych przyjęła Ramową Konwencję o Zmianie Klimatu. W art. 2 Konwencji sformułowano ogólną dyrektywę o potrzebie ustabilizowania wielkości stężeń gazów cieplarnianych w atmosferze na poziomie, który pozwoliłby uniknąć zagrożeń związanych z działalnością ludzi na system klimatyczny. Idea ta została rozwinięta w Protokole z Kioto uchwalonym na konferencji państw sygnatariuszy Konwencji, która odbyła się w grudniu 1997 r. w japońskim mieście Kioto. W protokole sprecyzowano warunki redukcji emisji gazów cieplarnianych do atmosfery: kraje rozwinięte powinny zredukować emisje średnio o 5,2% w stosunku do emisji z 1990 r. Jednak warunkiem wejścia w życie Konwencji i Protokołu z Kioto jest ich ratyfikacja przez co najmniej 55% krajów sygnatariuszy Protokołu, przy czym w tej grupie powinny być kraje rozwinięte, odpowiedzialne za co najmniej 55% całkowitej emisji CO₂ w 1990 r. W roku bazowym (1990) Polska była szóstym, największym emitentem dwutlenku węgla – po Stanach Zjednoczonych Ameryki, Unii Europejskiej, Rosji, Japonii i Kanadzie. Polska ratyfikowała Protokół z Kioto decyzją Sejmu RP z 26 lipca 2002 r.

W 2003 r. Protokół z Kioto ratyfikowało 28 państw wysokorozwiniętych, odpowiedzialnych za 43,7% całkowitej światowej emisji dwutlenku węgla. Zarówno Stany Zjednoczone, jak i Australia, które są odpowiedzialne za ponad 30% całkowitej emisji zakładały, że nie ratyfikują Protokołu z Kioto. Do wejścia w życie porozumień wynikających z ramowej konwencji ONZ oraz Protokołu z Kioto konieczne będzie m.in. prowadzenie systematycznych i dokładnych pomiarów stężeń gazów cieplarnianych (głównie dwutlenku węgla i metanu) na tzw. obszarach czystych, pozbawionych silnych lokalnych źródeł tych gazów. Ocena emisji gazów cieplarnianych przez przemysł powinna być uzupełniana bezpośrednimi pomiarami stężeń tych gazów

w atmosferze. Pomiary składu izotopowego CO₂ i CH₄ dostarczają dodatkowych informacji o charakterze źródeł tych gazów p. antropogeniczne czy biogeniczne).

Zielone księgi

Zielona Księga jest dokumentem, który przedstawia możliwości rozwiązania pewnych, aktualnych problemów Wspólnoty i ma na celu przeprowadzenie szerokich konsultacji społecznych w różnych zainteresowanych środowiskach politycznych, gospodarczych i społecznych.

W przypadku sektora energetycznego Komisja Europejska ogłosiła już kilka takich dokumentów. Do najważniejszych należą: „Zielona Księga w kierunku europejskiej strategii dotyczącej bezpieczeństwa dostaw energii”) z 29 listopada 2000 r. oraz dokument poświęcony problemom użytkowania energii „Zielona Księga w sprawie efektywności energetycznej czyli osiągając więcej zużywając mniej”) z 22 czerwca 2005 r.

- **Zielona księga europejskiej strategii bezpieczeństwa energetycznego (2001):**

Jest to dokument o charakterze ogólnym i jest przedstawieniem złożonej problematyki sektora energetycznego w Unii Europejskiej, w tym przede wszystkim bezpieczeństwa energetycznego w krajach członkowskich. Pokazuje również prognozę energetyczną po rozszerzeniu Unii Europejskiej do 30 krajów.

Przedstawione w Zielonej Księdze zagadnienia koncentrują się na trzech głównych obszarach:

- bezpieczeństwie energetycznym, rozumianym jako obniżenie ryzyka związanego z zależnością od zewnętrznych źródeł zasilania w paliwa i energię (stopień samowystarczalności, dywersyfikacja źródeł zaopatrzenia),
- polityce kontroli wielkości zapotrzebowania na paliwa i energię,
- ochronie środowiska, w szczególności na walce z globalnym ociepleniem- obniżeniem emisji gazów cieplarnianych.

W dokumencie tym naszkicowano ramy długofalowej strategii energetycznej Wspólnoty oraz określono priorytety w zakresie poprawy stanu bezpieczeństwa energetycznego, odnoszące się do 2 grup działań:

- po stronie popytu, przez wzrost efektywności energetycznej gospodarki,
- po stronie podaży, przez wzrost udziału energii z odnawialnych źródeł energii w bilansie energetycznym krajów unijnych

- **Zielona Księga w sprawie efektywności energetycznej czyli osiągając więcej zużywając mniej (2005),**

Zielona Księga próbuje określić przeszkody, które powstrzymują podejmowanie działań na rzecz efektywnego zużycia energii elektrycznej oraz wskazać możliwości pokonania tych przeszkód. Zawiera również listę zagadnień wymagających ogólnounijnej debaty, jej wyniki umożliwią Komisji Europejskiej przygotowanie w 2006 r. Planu Działania.

Dotychczasowe działania podejmowane na poziomie unijnym polegają na integrowaniu problemu efektywnego zużycia energii z innymi politykami realizowanymi przez Wspólnotę poprzez specjalne programy oraz dyrektywy. Najważniejsze obszary działań:

- o Nacisk na rozwój badań i technologii wspomagających efektywne zużycie energii,
- o Pomoc państwa w zakresie wsparcia działań zmierzających do efektywnego zużycia energii,
- o Informowanie społeczeństwa o korzyściach jakie płyną z racjonalnego wykorzystania energii,
- o Dążenie do wprowadzania nowych efektywnych technologii, które wpłynęłyby na ograniczenie emisji gazów cieplarnianych,
- o Wprowadzenie w państwach członkowskich systemu „białych certyfikatów” przyznawanych rozwiązaniom ograniczającym zużycie energii
- o Dążenie do ograniczenia konsumpcji energii w obszarze transportu wykorzystując takie programy unijne jak GALILEO czy MARCO POLO.

Zielona Księga jest dokumentem przedstawiającym istniejące możliwości i obszary działań jakie należałyby podjąć, aby rzeczywiście doprowadzić do racjonalnego zużycia energii. Szeroko pojęta efektywność energetyczna ma wpływ na bezpieczeństwo dostaw (ograniczenie uzależnienia od innych państw), osiągnięcie celów Strategii Lizbońskiej oraz ograniczenie zmian klimatu.

Reasumując, należy podkreślić, że Plan Gospodarki Niskoemisyjnej jest dokumentem służącym realizacji celów analizowanych dokumentów zarówno w zakresie ograniczania emisji gazów cieplarnianych, jak też i w zakresie celów dodatkowych, np. w zakresie ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza i poprawy jego jakości. Równocześnie PGN jest dokumentem ściśle związanym z obszarem, dla którego jest opracowywany i próbą rozwiązania problemów środowiskowych i energetycznych tego obszaru. W związku z tym nie jest możliwa realizacja wszystkich celów i kierunków działań nakreślonych w ww. opracowaniach szczebla międzynarodowego, co wynika z ograniczonego zakresu PGN oraz tego, że jest on komplementarny do innych programów.

3.2 Uwarunkowania wynikające z krajowych dokumentów strategicznych

W rozdziale tym analizie poddano dokumenty strategiczne na poziomie krajowym, które są efektem powiązania polityki kraju z prawem wspólnotowym. Na poziomie krajowym podejmowany jest szereg działań mających na celu implementowanie prawa wspólnotowego i polityki energetycznej do warunków krajowych, mając na uwadze ochronę interesów odbiorców, zasoby energetyczne kraju, systemy wytwarzania i przesyłu

energii oraz specyfikę rynku krajowego i stanu środowiska.

➤ **Strategia Rozwoju Kraju**

„Strategia Rozwoju Kraju do roku 2020 – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności” jest elementem systemu zarządzania rozwojem kraju, na podstawie ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r., o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. 2009r., Nr 84, poz. 712, z późn. zm.).

Wspomniana ustawa wprowadza podstawowe dokumenty strategiczne, które łączy wspólna realizacja celów i kierunków interwencji, a są to:

- długookresowa strategia rozwoju kraju (DSRK) – tzw. Trzecia fala nowoczesności, która określa głównie trendy oraz koncepcję rozwojową kraju,
- średniookresowa strategia rozwoju kraju (ŚSRK), która określa cele strategiczne kraju do roku 2020 oraz 9 zintegrowanych strategii, służących realizacji założonych celów rozwojowych.

Strategiczne zadania państwa na najbliższe 10 lat wynikające z decyzji zawartych DSRK, do których odwołuje się ŚSRK, są konieczne do wzmocnienia procesów rozwojowych. Celem głównym ŚSRK jest wzmocnienie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów, które zapewnią poprawę życia ludności oraz zrównoważony rozwój kraju.

Niniejszy Program został napisany w oparciu o drugi cel ŚSRK - efektywność energetyczna i poprawa stanu środowiska. Zakłada on harmonijny wzrost gospodarczy z uwzględnieniem wymogów z zakresu ochrony środowiska, który będzie stanowił główne wyzwanie rozwoju do 2020 roku. Warunkiem niezbędnym do realizacji planu poprawy jakości życia jest zachowanie zasobów przyrody w stanie niepogorszonym, ale również zwiększenie ich trwałości i jakości. Największym wyzwaniem staje się sprostanie zwiększającemu się zapotrzebowaniu na energię. Poszukuje się technologii, które będą ograniczały negatywny wpływ na środowisko, ale nie zahamują wzrostu gospodarczego. Podejmowane działania będą kierowane na zmianę struktury nośników energii, ale również na poprawę ich wydajności w sektorze przemysłowym i gospodarczym. Zwiększenie wykorzystania urządzeń i technologii energooszczędnych w sektorze publicznym.

Poprawa świadomości w zakresie wymogów ochrony środowiska wynika z dobrego i właściwego egzekwowania prawa. Podstawowym zadaniem będzie wdrożenie skutecznego programu ochrony cennych przyrodniczo obszarów i gatunków oraz zwiększenie bioróżnorodności. Zakłada się prowadzenie prac związanych ze zmniejszeniem fragmentaryzacji środowiska naturalnego, aby umożliwić migrację gatunkom fauny i flory (regionalną, krajową oraz międzynarodową). Poprawa stanu środowiska wpłynie również pozytywnie na jakość życia mieszkańców.

Realizacja celu 7 – Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska:

- Modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne – wdrożenie i sfinansowanie projektów modernizujących infrastrukturę elektroenergetyczną, naftową i gazową,
- Modernizacja sieci elektroenergetycznych i ciepłowniczych – rozbudowa i modernizacja sieci dystrybucyjnych i przesyłowych oraz wymiana ich przestarzałych elementów,
- Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego poprzez dywersyfikację kierunków pozyskiwania gazu.

➤ **Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 z perspektywą do 2030 roku**

W Strategii tej zawarte są rekomendacje dla polityk publicznych. Stanowi podstawę do zmian w systemie zarządzania rozwojem, w tym obowiązujących dokumentów strategicznych.

Obszary i cele dotyczące zagadnień PONE:

- Obszar: Reindustrializacja – Cel – Wzrost zdolności przemysłu do sprostania globalnej konkurencji,
- Obszar: Rozwój innowacyjnych firm – Cel – Zwiększenie innowacyjności przedsiębiorstw na rynku krajowym i rynkach zagranicznych,
- Obszar: Rozwój zrównoważony terytorialnie – Cel – Zrównoważony rozwój kraju wykorzystujący indywidualne potencjały poszczególnych terytoriów,
- Obszar Energia – Cel – Zapewnienie powszechnego dostępu do energii pochodzącej z różnych źródeł,
- Obszar Środowisko – Cel Rozwój potencjału Środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców,

➤ **Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko, perspektywa do 2020 r.**

Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko” (BEiŚ) obejmuje dwa niezwykle istotne obszary: energetykę i środowisko, wskazując m.in. kluczowe reformy i niezbędne działania, które powinny zostać podjęte w perspektywie do 2020 roku.

Podstawowym warunkiem zrównoważonego rozwoju jest zagwarantowanie wysokiej jakości życia obecnym i przyszłym pokoleniom, przy racjonalnym korzystaniu z dostępnych zasobów. Podejście to ma charakter dominujący w międzynarodowych stosunkach gospodarczych, a w ostatnich latach koncentruje się na konieczności transformacji systemów społeczno-gospodarczych w kierunku tzw. zielonej gospodarki.

Kwestią zasadniczą dla jakości życia ludzi i funkcjonowania gospodarki są stabilne, niczym niezakłócone dostawy energii. Strategia tworzy rodzaj pomostu pomiędzy środowiskiem i energetyką, stanowiąc jednocześnie impuls do bardziej efektywnego i racjonalnego prowadzenia polityki w obu obszarach, tak aby wykorzystać efekt synergii i zapewnić podejmowanie działań. Celem strategii jest ułatwienie „zielonego” (sprzyjającego środowisku) wzrostu gospodarczego w Polsce poprzez zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dostępu do nowoczesnych, innowacyjnych technologii, a także wyeliminowanie barier administracyjnych utrudniających „zielony” wzrost.

Podstawowe zadanie strategii BEiŚ polega na zintegrowaniu polityki środowiskowej z polityką energetyczną tam, gdzie aspekty te przenikają się w dostrzegalny sposób, jak również wytyczenie kierunków, w jakich powinna rozwijać się branża energetyczna oraz wskazanie priorytetów w ochronie środowiska.

Celem głównym strategii „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko” jest zapewnienie wysokiej jakości życia obecnych i przyszłych pokoleń z uwzględnieniem ochrony środowiska oraz stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju nowoczesnego sektora energetycznego, zdolnego zapewnić Polsce bezpieczeństwo energetyczne oraz konkurencyjną i efektywną gospodarkę.

Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko” stanowi odpowiedź na najważniejsze wyzwania stojące przed Polską w perspektywie do 2020 r. w zakresie Środowiska i energetyki, które zostały zdefiniowane

jako priorytety krajowe w „Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju (DSRK) do 2030 roku, jak i w średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju 2020. Cele i działania zaplanowane w BEiŚ są także zgodne z celami strategii Europa 2020. W zakresie energetyki zgodność ta dotyczy pięciu priorytetów strategii energetycznej UE, tj. podniesienia efektywności energetycznej w Europie, utworzenia zintegrowanego, ogólnopolskiego rynku energii, nadania szerszych uprawnień konsumentom i uzyskania najwyższego poziomu bezpieczeństwa i niezawodności, wzmocnienia przywództwa Europy w zakresie technologii energetycznych i innowacji, a także wzmocnienia zewnętrznego wymiaru rynku energii UE. W zakresie polityk środowiskowych BEiŚ jest zgodne z podejściem UE prezentowanym w jednej z inicjatyw przewodnich strategii Europa 2020 – Europa efektywnie korzystająca z zasobów.

Przedstawione w niniejszej strategii działania umożliwiają, w połączeniu z pozostałymi zintegrowanymi strategiami, przezwyciężenie barier wzrostu, hamujących potencjał rozwojowy Polski, przyczyniając się w konsekwencji do wzmocnienia pozycji naszego kraju na arenie międzynarodowej.

W związku z ograniczaniem niskiej emisji za najistotniejsze należy uznać działanie polegające na wdrożeniu instrumentów sprzyjających poprawie jakości powietrza, wśród których wymienia się m.in.:

- dofinansowanie realizacji działań naprawczych z funduszy unijnych, krajowych i regionalnych,
- rozpoznanie skali występowania zjawiska „niskiej emisji” i określenie katalogu działań ograniczających skalę tego zjawiska,
- zmiany legislacyjne umożliwiające wspieranie, kontrolę i egzekwowanie działań dotyczących ograniczania niskiej emisji, w szczególności:
  - w zakresie uchwały o zakazie stosowania paliw nieodpowiedniej jakości;
  - w zakresie możliwości dofinansowania osób fizycznych w programach ograniczania niskiej emisji (PONE);
  - w zakresie instrumentów podatkowych wspierających realizację PONE;
  - wprowadzenie zakazu sprzedaży odpadów powstających przy wydobyciu węgla, którymi często opalane są budynki;
  - przygotowanie katalogu wytycznych dla producentów kotłów w zakresie dotrzymywania standardów emisyjnych.

➤ **Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030**

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju przewiduje efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej terytorialnie zróżnicowanych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia ogólnych celów rozwojowych – konkurencyjności, zwiększania zatrudnienia, sprawności funkcjonowania państwa oraz spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym i terytorialnym. Wybrane mierniki osiągnięcia celów Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju odnoszą się między innymi do jakości środowiska, w tym wód i powietrza oraz emisji odpadów. W dokumencie zostało wyznaczonych 6 obszarach tematycznych, m.in.:

- Poszanowania środowiska naturalnego i walorów krajobrazowych, a także kulturowych,
- Wzmacniania odporności Polski na zagrożenia związane z bezpieczeństwem energetycznym (np. poprzez budowanie połączeń energetycznych z sąsiednimi państwami) czy ekstremalnymi zjawiskami

naturalnymi.

Cel 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski:

Podjęcie działań w obszarze 4.6. Zmniejszenie obciążenia środowiska powodowanego emisjami zanieczyszczeń do wód, atmosfery i gleby. Podstawowym kierunkiem działań planistycznych będzie kształtowanie struktur przestrzennych minimalizujących zapotrzebowanie na energię i zmniejszających emisję gazów cieplarnianych oraz umożliwiających zwiększenie komplementarnego wykorzystania OZE, w celu dywersyfikacji zaopatrzenia w energię gmin i zmniejszenie uciążliwości niskiej emisji. W lokalizacji inwestycji należy również brać pod uwagę kształtowanie polityki energetycznej gmin wykorzystujących biomasę z odpadów lub stosujących metody termicznego przekształcania odpadów.

Cel 5. Zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa.

Rozwój infrastruktury energetycznej będzie w perspektywie roku 2030 musiał odpowiedzieć na następujące podstawowe wyzwania:

- ograniczanie emisji CO₂ do poziomu uzgodnionego w ramach Unii Europejskiej poprzez m.in. wspieranie działań inwestycyjnych, w różnych skalach przestrzennych; przystosowanie sieci elektroenergetycznych do odbioru energii ze źródeł rozproszonych wykorzystujących OZE;
- rozbudowa sieci przesyłowej najwyższych napięć niezbędnej dla przyłączenia nowych źródeł wytwórczych, w tym OZE i wyprowadzenia z nich mocy;
- zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii poprzez budowę nowych mocy, które będą ograniczały straty związane z przesyłem energii oraz zwiększały bezpieczeństwo energetyczne na poziomach: krajowym, regionalnym oraz lokalnym.

➤ **Polityka energetyczna Polski do 2030 roku**

Polityka energetyczna Polski do 2030 roku została przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 10 listopada 2009 roku. Dokument ten został opracowany zgodnie z art. 13 – 15 ustawy Prawo energetyczne i przedstawia strategię państwa, mającą na celu odpowiedzenie na najważniejsze wyzwania stojące przed polską energetyką, zarówno w perspektywie krótkoterminowej, jak i w perspektywie do 2030 roku.

Strategia energetyczna odpowiada na najważniejsze wyzwania stojące przed polską energetyką w perspektywie krótko i długoterminowej. Realizacja wskazanych w dokumencie rozwiązań ma na celu:

- zaspokojenie rosnącego zapotrzebowania na energię,
- rozwijanie infrastruktury wytwórczej i transportowej,
- zniwelowanie uzależnienia od zewnętrznych dostaw gazu ziemnego i ropy naftowej,
- wypełnienie międzynarodowych zobowiązań w zakresie ochrony środowiska.

W Polityce energetycznej Polski, nakreślone zostały główne kierunki rozwoju polskiej energetyki:

- Poprawa efektywności energetycznej,

- Wzrost bezpieczeństwa dostaw paliw i energii,
- Dywersyfikacja struktury wytwarzania energii elektrycznej poprzez wprowadzenie energetyki jądrowej,
- Rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw,
- Rozwój konkurencyjnych rynków paliw i energii,
- Ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko.

W wyniku wdrażania działań wytyczonych w tym dokumencie nastąpiła znacząca poprawa efektywności energetycznej, a tym samym zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego państwa. Stymulowanie inwestycji w nowoczesne, energooszczędne technologie oraz produkty przyczynia się do wzrostu innowacyjności polskiej gospodarki. Podjęte działania w zakresie oszczędności energii mają też istotny wpływ na poprawę efektywności ekonomicznej polskiej gospodarki oraz jej konkurencyjność.

➤ **Polityka Klimatyczna Polski 2020**

Cel strategiczny to: włączenie się Polski do wysiłków społeczności międzynarodowej na rzecz ochrony klimatu globalnego poprzez wdrażanie zasad zrównoważonego rozwoju, zwłaszcza w zakresie poprawy wykorzystania energii, zwiększania zasobów leśnych i glebowych kraju, racjonalizacji zagospodarowania odpadów, w sposób zapewniający osiągnięcie maksymalnych, długoterminowych korzyści gospodarczych, społecznych i politycznych.

Cel strategiczny polityki klimatycznej Polski może być osiągnięty poprzez realizację celów i działań krótko-, średnio- i długookresowych:

- Cele i działania średnio- i długookresowe (na lata 2007-2012 oraz 2013 – 2020) – obejmują opracowanie i wdrożenie państwowej strategii redukcji emisji gazów cieplarnianych, inwentaryzacji emisji i pochłaniania gazów cieplarnianych oraz monitoringu zmian emisji, opracowania długookresowych scenariuszy redukcji emisji dla wszystkich sektorów gospodarczych, oddzielnie dla każdego gazu, promowanie i wdrażanie technologii wykorzystujących odnawialne źródła energii.

➤ **Krajowy Plan Działań Dotyczący Efektywności Energetycznej**

Niniejszy Krajowy plan działań jest trzecim krajowym planem, w tym pierwszym sporządzonym na podstawie dyrektywy 2012/27/UE w sprawie efektywności energetycznej (Dz. Urz. L 315 z 14.11.2012). W celu kontynuacji działań podejmowanych zgodnie z dyrektywą 2006/32/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 kwietnia 2006 r. w sprawie efektywności końcowego wykorzystania energii i usług energetycznych oraz uchylającej dyrektywę Rady 93/76/EWG (Dz. Urz. UE L 114 z 27.04.2006, str. 64) zwana w dalszej treści „dyrektywą 2006/32/WE”, w niniejszym dokumencie wykorzystano informacje i dane dotyczące środków poprawy efektywności energetycznej zawarte w poprzednich krajowych planach.

Krajowy plan działań wyznacza cel na lata 2010 – 2020 jakim jest ograniczenie zużycia energii pierwotnej o 13,6 Mtoe, co w warunkach wzrostu gospodarczego oznacza również wzrost efektywności energetycznej gospodarki, oraz cel bezwzględnego zużycia energii w 2020 roku w wartościach bezwzględnych na poziomie 71,6 Mtoe, a zużycia energii pierwotnej na poziomie 96,4 Mtoe.

➤ **Założenia Narodowego Programu Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej**

Celem głównym dokumentu jest rozwój gospodarki niskoemisyjnej przy zapewnieniu zrównoważonego rozwoju kraju. Cele szczegółowe dotyczą rozwoju niskoemisyjnych źródeł energii, poprawy efektywności energetycznej, poprawy gospodarowania surowcami i materiałami, rozwoju i wykorzystania technologii niskoemisyjnych, zapobieganiu powstawania oraz poprawie efektywności gospodarowania odpadami, promocji nowych wzorców konsumpcji. Dokument ten jest elementem dostosowania gospodarki do wyzwań globalnych i w ramach UE dotyczących przeciwdziałaniu zmianom klimatu, wykorzystując szanse rozwojowe.

➤ **Krajowy Plan działań w zakresie energii ze źródeł odnawialnych**

Jednym z podstawowych działań zapewniających zmniejszenie ilości zużywanej energii jest termomodernizacja budynków, prowadząca do zbliżenia się do kategorii budynku pasywnego oraz stosowanie paliw ze źródeł odnawialnych. W załączniku do Krajowego Planu Działania w zakresie Energii ze Źródeł Odnawialnych, wśród działań zaplanowanych w regionalnych programach operacyjnych określono również działania w zakresie ochrony powietrza oraz odnawialnych źródeł energii dla województwa mazowieckiego. Realizowane projekty mają przyczynić się do ograniczenia emisji pyłów i gazów do atmosfery, co w efekcie doprowadzi do poprawy jakości powietrza w regionie. Krajowy cel na rok 2020 wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych wynosi 17,05% w ciepłownictwie i chłodnictwie. Zgodnie z zapisami w Krajowym Planie Działania w zakresie Energii ze Źródeł Odnawialnych przewidywane zmniejszenie emisji dwutlenku węgla ma osiągnąć 22 680 tys. Mg/rok w 2020 roku.

➤ **Uzupełnienie do Krajowego Planu Działania w zakresie energii ze źródeł odnawialnych**

Krajowy cel na rok 2020 oraz przewidywany kurs dotyczący wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych w ciepłownictwie i chłodnictwie, elektroenergetyce oraz transporcie wynosi następująco:

- OZE – ciepłownictwo i chłodnictwo – 15,02% w roku 2017; 15,68% w roku 2018; 16,50% w roku 2019 oraz 17,05% w roku 2020;
- OZE – elektroenergetyka – 14,68% w roku 2017; 15,64% w roku 2018; 16,78% w roku 2019 oraz 19,13% w roku 2020;
- OZE – transport – 9,34% w roku 2017; 10,09% w roku 2018; 10,83% w roku 2019 oraz 11,36% w roku 2020;
- Całkowity udział OZE 13,35% w roku 2017; 14,09% w roku 2018; 14,94% w roku 2019 oraz 15,85% w roku 2020;
- Minimalny kurs dotyczący OZE [%] – 12,27% w roku 2017 i 2018 oraz 15,0% w roku 2020;
- Minimalny kurs dotyczący OZE [ktoe] – 8 171,82 w roku 2017 i 2018 oraz 10 380,5 w roku 2020.
- Łączny wkład (końcowe zużycie energii) przewidywany dla każdej z technologii energii odnawialnej w Polsce w realizację wiążących celów na rok 2020 oraz orientacyjnego kursu okresowego w zakresie udziału energii ze źródeł odnawialnych w ciepłownictwie i chłodnictwie, w latach 2010-2020 [ktoe]:
  - Energia geotermalna (z wyłączeniem energii cieplnej ze źródeł niskotemperaturowych

w zastosowaniach pomp ciepła) – 86 w roku 2017; 105 w roku 2018; 107 w roku 2019 oraz 178 w roku 2020;

- Energia słoneczna – 234 w roku 2017; 406 w roku 2018; 441 w roku 2019 oraz 506 w roku 2020,
- Biomasa – 4570 w roku 2017; 4725 w roku 2018; 5002 w roku 2019 oraz 5089 w roku 2020;
- stała – 4250 w roku 2017; 4361 w roku 2018; 4594 w roku 2019 oraz 4636 w roku 2020;
- biogaz – 320 w roku 2017; 364 w roku 2018; 408 w roku 2019 oraz 453 w roku 2020;
- Energia odnawialna z pomp ciepła – 99 w roku 2017; 114 w roku 2018; 130 w roku 2019 oraz 148 w roku 2020.

➤ **Krajowy Program Ochrony Powietrza**

Głównym celem Krajowego Programu Ochrony Powietrza (KPOP) jest poprawa jakości życia mieszkańców Polski poprzez osiągnięcie w możliwie krótkim czasie dopuszczalnych poziomów pyłu zawieszonego i innych szkodliwych substancji w powietrzu, wynikających z przepisów prawa unijnego, a w perspektywie do 2030 r. – poziomów wskazywanych przez Światową Organizację Zdrowia.

Celem głównym Krajowego Programu Ochrony Powietrza jest poprawa jakości życia mieszkańców Rzeczypospolitej Polskiej, szczególnie ochrona ich zdrowia i warunków życia, z uwzględnieniem ochrony środowiska, z jednoczesnym zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju. Cel ten realizowany będzie poprzez określenie celów szczegółowych oraz wskazanie kierunków interwencji. Przedstawione w niniejszym programie działania umożliwią, w połączeniu z kierunkami interwencji BEiŚ, przezwycięzenie barier wskazanych w diagnozie, hamujących efektywną realizację programów ochrony powietrza, przyczyniając się tym samym do poprawy stanu jakości powietrza w Polsce.

Celami szczegółowymi Krajowego Programu Ochrony Powietrza są:

- osiągnięcie w możliwie krótkim czasie poziomów dopuszczalnych i docelowych niektórych substancji, określonych w dyrektywie 2008/50/WE i 2004/107/WE, oraz utrzymanie ich na tych obszarach, na których są dotrzymywane, a w przypadku pyłu PM_{2,5} także pułapu stężenia ekspozycji oraz Krajowego Celu Redukcji Narazenia,
- osiągnięcie w perspektywie do roku 2030 stężeń niektórych substancji w powietrzu na poziomach wskazanych przez WHO oraz nowych wymagań wynikających z regulacji prawnych projektowanych przepisami prawa unijnego.

Wymienione cele zostaną zrealizowane poprzez określenie kierunków działań na poziomie krajowym, za realizację których oraz koordynację bezpośrednio będzie odpowiadał minister właściwy do spraw środowiska, jak również kierunków interwencji, które będą realizowane na poziomach wojewódzkim i lokalnym.

Wymienione cele, kierunki działań oraz kierunki interwencji wynikają bezpośrednio z konieczności wypełnienia zobowiązań państwa w zakresie zapewnienia odpowiednich warunków do życia mieszkańcom w Polsce

➤ **Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku**

2020 z perspektywą do roku 2030

Celem głównym dokumentu jest: zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu. Cele szczegółowe to: zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska, skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich, rozwój transportu w warunkach zmian klimatu, zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu, stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu, kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu.

➤ Projekt Polityki energetycznej Polski do 2050 roku (PEP 2050)11

Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego kraju; zwiększenie konkurencyjności i efektywności energetycznej gospodarki narodowej w ramach rynku wewnętrznego energii UE i ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko ma być realizowane poprzez:

Poprawę efektywności energetycznej, w tym rozwój kogeneracji (CHP):

- poprawa wskaźnika strat sieciowych w przesyłach i dystrybucji, w tym m.in. modernizację obecnych i budowę nowych sieci;
- w sektorze ciepłownictwa systemowego wzrost liczby efektywnych energetycznie systemów ciepłowniczych i chłodniczych, w których co najmniej 75% energii będzie pochodziło z kogeneracji lub 50% energii ze źródeł odnawialnych bądź z ciepła odpadowego;
- termomodernizacja budynków zarówno publicznych, jak i prywatnych, budowa energooszczędnych budynków, a także zwiększenie odsetka urządzeń energooszczędnych wśród użytkowanego sprzętu RTV i AGD oraz oświetlenia.

Rozwój energetyki odnawialnej:

- zwiększanie udziału OZE w finalnym zużyciu energii powyżej poziomu określonego w Krajowym Planie Działania w zakresie energii ze źródeł odnawialnych;
- po 2035 r. odnawialne źródła energii będą zdolne do konkurencji z konwencjonalną energetyką bez potrzeby wsparcia.

3.3 Uwarunkowania wynikające z regionalnych dokumentów strategicznych

➤ Aktualizacja Programu ochrony powietrza dla strefy mazowieckiej, w której przekroczone zostały poziomy dopuszczalne pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 w powietrzu oraz Program ochrony powietrza dla stref województwa mazowieckiego, w których został przekroczony poziom docelowy benzo(a)pirenu w powietrzu

Dokumenty te zostały opracowane, w związku z występującymi przekroczeniami standardów jakości powietrza na terenie strefy mazowieckiej oraz konieczności osiągnięcia Krajowego Celu Redukcji Narażenia. Dokumenty te mają na celu identyfikację przyczyn wystąpienia problemu przekroczenia standardów jakości

powietrza w strefach oraz określenie kierunków i działań naprawczych prowadzących do poprawy jakości powietrza.

➤ **Program ochrony środowiska dla Województwa Mazowieckiego do roku 2022**

Głównym celem POŚ dla Województwa Mazowieckiego jest poprawa stanu środowiska oraz ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko źródeł zanieczyszczeń, ochrona i rozwój walorów środowiska oraz racjonalne gospodarowanie jego zasobami, a tym samym przeciwdziałanie zmianom klimatu i wyznaczanie kierunków adaptacji ku nim.

➤ **Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego**

Wśród nadrzędnych priorytetów planu zagospodarowania eksponuje się wymagania ochrony środowiska przyrodniczego, zdrowia oraz bezpieczeństwa ludzi i mienia, a także wymagania osób niepełnosprawnych.

➤ **Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Mazowieckiego na lata 2014 – 2020**

Głównym celem programu jest inteligentny, zrównoważony rozwój zwiększający spójność społeczną i terytorialną przy wykorzystaniu potencjału mazowieckiego rynku pracy. Dokument uwzględnia cele tematyczne zdefiniowane przez Komisję Europejską oraz odpowiada na zidentyfikowane wyzwania regionu w zakresie stymulowania rozwoju społecznego i gospodarczego w powiązaniu z celami nakreślonymi przez Strategię Europa 2020.

➤ **Uchwała antysmogowa**

Uchwała wprowadza ograniczenia i zakazy w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw prowadząc do stopniowego wyeliminowania z użytku nisko sprawnych kotłów na węgiel i drewno. Oprócz wymagań dotyczących źródeł ogrzewania na paliwa stałe, uchwała wprowadza zakaz stosowania mułów i flotokonzentratów węglowych oraz mieszanek produkowanych z ich wykorzystaniem, węgla brunatnego oraz paliw stałych produkowanych z wykorzystaniem tego węgla, węgla kamiennego w postaci sypkiej o uziarnieniu 0- 3mm oraz paliw zawierających biomasę o wilgotności w stanie roboczym powyżej 20%.

3.4 Uwarunkowania wynikające z lokalnych dokumentów strategicznych

➤ **Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Serock 2019 – 2023 z perspektywą do roku 2025**

Przyjęty program jest zgodny z założeniami zawartymi w dokumentach strategicznych na poziomie krajowym, wojewódzkim i powiatowym. Głównym celem Programu jest określenie polityki zrównoważonego rozwoju miasta, która ma być realizacją polityki ekologicznej państwa w skali gminy. Program określa działania planowane do podjęcia w ramach poszczególnych komponentów środowiska na terenie miasta

wyszczególniając elementy problemowe dotyczące ochrony powietrza, ochrony przed hałasem, promieniowania elektromagnetycznego, sieci sanitarnych czy gospodarki odpadami.

➤ ***Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta i Gminy Serock***

Plan gospodarki niskoemisyjnej to dokument o znaczeniu strategicznym. Wskazuje się w nim działania prowadzące do transformacji wszystkich sektorów gospodarki, której efektami będą: redukcja emisji gazów cieplarnianych, zwiększenie udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych i redukcja zużycia energii finalnej poprzez podniesienie efektywności energetycznej. Cele PGN przyczyniają się do realizacji działań na rzecz pakietu klimatyczno-energetycznego do roku 2020, czyli tzw. 3x20.

Plan gospodarki niskoemisyjnej (PGN) dla Miasta i Gminy Serock jest dokumentem strategicznym wyznaczającym główne cele i kierunki działań w zakresie poprawy ochrony powietrza, efektywności energetycznej, ograniczenia emisji zanieczyszczeń, w tym również gazów cieplarnianych. Plan gospodarki niskoemisyjnej jest planem działań mającym na celu poprawę standardów jakości powietrza w perspektywie lat 2015-2020. Jako rok bazowy do stworzenia Planu Gospodarki Niskoemisyjnej przyjęto rok 2014.

Zakres tematyczny PGN odnosi się do działań zarówno inwestycyjnych jak i nie inwestycyjnych w sektorze mieszkalnictwa indywidualnego, budownictwa publicznego, gospodarki przestrzennej, zaopatrzenia w ciepło i energię, transportu prywatnego i publicznego. Zaproponowane działania powinny przynosić efekt ekologiczny w postaci ograniczenia emisji substancji do powietrza, redukcji zużycia energii finalnej, powinny koncentrować się na:

- wspieraniu wytwarzania i dystrybucji energii z odnawialnych źródeł energii (OZE),
- rozwoju nowoczesnej gospodarki energetycznej,
- rozwoju infrastruktury technicznej,
- inwestycjach w sektor gospodarowania odpadami,
- kreowaniu świadomego i przyjaznego środowisku społeczeństwa.

➤ ***Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Miasta i Gminy Serock***

Celem opracowania jest analiza aktualnych potrzeb energetycznych i sposobu ich zaspokajania na terenie gminy, określenie przyszłego zapotrzebowania na ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe oraz wskazanie źródeł pokrycia zapotrzebowania energii do 2030 roku, z uwzględnieniem planowanego rozwoju gminy.

Dokument ten zawiera:

- Ocenę stanu aktualnego i przewidywanych zmian zapotrzebowania na ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe,
- Przedsięwzięcia racjonalizujące użytkowanie ciepła, energii elektrycznej i paliw gazowych,
- Możliwości wykorzystania istniejących nadwyżek i lokalnych zasobów paliw i energii, z uwzględnieniem energii elektrycznej i ciepła, wytwarzanych w odnawialnych źródłach energii, energii elektrycznej i ciepła użytkowego wytwarzanych w kogeneracji oraz zagospodarowania ciepła odpadowego z instalacji przemysłowych,

- Możliwości stosowania środków poprawy efektywności energetycznej w rozumieniu ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o efektywności energetycznej ,
- Zakres współpracy z innymi gminami.

➤ **Studium Uwarunkowań i kierunków zagospodarowania Miasta i Gminy Serock**

Głównym celem strategii rozwoju, a co za tym idzie polityki przestrzennej miasta powinno być kształtowanie ośrodka zapewniającego atrakcyjne warunki życia dla mieszkańców, wykorzystanie walorów turystycznych miasta oraz podniesienie roli i rangi Miasta i Gminy Serock w obszarze województwa.

Do najważniejszych zadań służących osiągnięciu powyższych celów należą:

- działania związane z poprawą warunków życia mieszkańców obejmujące m.in. tworzenie korzystnych warunków mieszkaniowych, rozwój i unowocześnienie infrastruktury technicznej, zapewnienie bezpieczeństwa publicznego, socjalnego, edukację i oświatę oraz ochronę zdrowia,
- kształtowanie ładu przestrzennego poprzez rewitalizację i przekształcenia zdegradowanej tkanki miejskiej, rehabilitację przestrzeni publicznej, zapewnienie „rezerwy” terenów pod inwestycje z jednoczesnym etapowaniem ich udostępniania pod zabudowę w celu zapobieżenia efektowi rozpraszania strefy zurbanizowanej miasta,
- wspieranie i rozwój przedsiębiorczości i nowoczesnej gospodarki, wzmacniające pozycję miasta w regionie m.in. poprzez udostępnienie terenów pod inwestycje,
- wzmocnienie funkcji miasta jako ośrodka obsługi w otoczeniu ponadlokalnym,
- ochronę dziedzictwa historycznego obejmującą m.in. ochronę układu urbanistycznego oraz obiektów wpisanych do rejestru i gminnej ewidencji zabytków, rewitalizację istniejącej śródmiejskiej substancji architektonicznej, a także promocję walorów architektoniczno – historycznych w skali ponadlokalnej - regionalnej i krajowej,
- utrzymanie roli węzła dróg krajowych z przeprowadzeniem ruchu tranzytowego poza granicami administracyjnymi miasta.

4 Charakterystyka obszaru opracowania

4.1 Położenie

Analizowana jednostka jest gminą miejsko-wiejską położoną w centralnej części województwa mazowieckiego (w powiecie legionowskim).

Ryc. 1. Mapa Gminy Serock

Lokalizację Miasta i Gminy Serock na tle województwa mazowieckiego przedstawiono na kolejnej rycinie.

Ryc. 2. Położenie Gminy Serock na tle województwa mazowieckiego i powiatu legionowskiego

Źródło: www.gminy.pl

Liczba mieszkańców Miasta i Gminy Serock wynosi 14708 osób, w tym liczba mieszkańców miasta Serock–4412 osób oraz miejscowości wiejskich gminy –10296 osób (dane GUS, stan na 31.12.2018r.). W skład analizowanej jednostki wchodzi 28 sołectw. Zgodnie z danymi GUS (stan na 31.12.2018r.) na terenie Miasta i Gminy Serock zarejestrowanych jest 1865 podmiotów gospodarczych, najwięcej w sekcji G (handel hurtowy i detaliczny) –418, sekcji F (budownictwo) –262 oraz sekcji M (działalność profesjonalna, naukowa i techniczna) –221. Na terenie analizowanej jednostki zarejestrowane są 3 podmioty zatrudniające od 50 do 249 pracowników, 42 podmioty zatrudniające od 10 do 49 oraz 1820 tzw. mikroprzedsiębiorstw zatrudniających do 9 pracowników.

Powierzchnia Miasta i Gminy Serock wynosi 11 025 ha, w tym powierzchnia miasta Serock 1 343 ha oraz obszaru wiejskiego 9 682 ha, co stanowi 27,95% powierzchni powiatu legionowskiego. Gęstość zaludnienia miasta Serock wynosi 328,8os./km², natomiast obszaru wiejskiego gminy 106,3os./km². Największą powierzchnię na terenie Miasta i Gminy Serock zajmują użytki rolne –57%. Grunty leśne na terenie Miasta i Gminy Serock zajmują 20% powierzchni, grunty zabudowane i zurbanizowane zajmują obszar obejmujący 13% powierzchni gminy. Pozostałe grunty zajmują ok. 10% powierzchni gminy.

4.2 Infrastruktura mieszkaniowa i techniczna

4.2.1 Infrastruktura budowlana

Zabudowa mieszkaniowa

Sytuacja mieszkaniowa ludności miasta ulega systematycznej poprawie, jest to wynikiem przyrostu nowych mieszkań, o wyższym standardzie.

Analiza zasobów mieszkaniowych gminy Serock, na przestrzeni lat 2010-2014, wykazuje tendencję wzrostową we wszystkich badanych kategoriach. W 2014 roku liczba mieszkań na terenie gminy wyniosła 5295, co stanowiło wzrost o 561 mieszkań w porównaniu z rokiem 2010. Skutkowało to zwiększeniem powierzchni użytkowej mieszkań, która wynosiła wówczas 72 071 m². W badanym okresie więcej mieszkań wyposażonych było w instalacje sanitarno-techniczne.

Przedstawione dane świadczą o wysokim potencjale rozwojowym gospodarki mieszkaniowej gminy, na co wpływ ma również dodatnie saldo migracji w ostatnich latach, skutkujące wzrostem liczby ludności w gminie Serock.

Tabela 1. Zasoby mieszkaniowe Miasta i Gminy Serock 2013 – 2017

Wyszczególnienie	2013	2014	2015	2016	2017
Mieszkania	4 734	4 894	5 036	5 185	5 295
Izby	20 263	21 160	21 984	22 770	23 373
Powierzchnia użytkowa mieszkań (m ²)	442 087	462 342	481 887	499 994	514 158
wodociąg	4 591	4 751	4 893	5 042	5 152
ustęp spłukiwany	4 480	4 640	4 782	4 931	5 041
łazienka	4 362	4 522	4 664	4 813	4 923

centralne ogrzewanie	3 945	4 105	4 247	4 396	4 506
gaz sieciowy	2 412	2 493	2 551	2 627	2 685

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Pod względem przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania gmina Serock znacząco przewyższa województwo mazowieckie oraz Polskę. Nieco mniejszą różnicę odnotowano pomiędzy Serockiem a powiatem legionowskim. Większa jest również przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w przeliczeniu na jednego mieszkańca - o 4,2 m² w porównaniu z powiatem legionowskim, 7,9 m² z województwem mazowieckim oraz 10,3 m² z wartością wskaźnika dla kraju. O 2 mieszkania więcej przypada na 1000 mieszkańców na terenie gminy Serock w porównaniu z powiatem legionowskim oraz o 17,6 w porównaniu z krajem. Większą liczbą mieszkań w przeliczeniu na 1000 mieszkańców charakteryzuje się jedynie województwo mazowieckie, wyprzedzając Serock o 25,2 mieszkania.

Budynki użyteczności publicznej, obiekty przemysłowe, handel i usług

Na terenie gminy nie istnieje centralny system ciepłowniczy i nie działają przedsiębiorstwa ciepłownicze. W związku z tym ogrzewanie budynków usytuowanych na terenie gminy odbywa się za pomocą indywidualnych kotłowni spalających najczęściej węgiel (miał i koks), w mniejszym stopniu gaz. Na terenie gminy Serock energia ciepła wykorzystywana jest:

- do ogrzewania pomieszczeń i przygotowania ciepłej wody użytkowej w budownictwie mieszkaniowym;
- do przygotowania posiłków w gospodarstwach domowych;
- do ogrzewania pomieszczeń i przygotowania c.w.u., na potrzeby technologiczne (w kuchniach) w szkołach i innych obiektach usługowych.

Poniżej przedstawiono wykaz budynków użyteczności publicznej na terenie Miasta i Gminy Serock wraz ze wskazaniem źródła ciepła oraz ilości zużywanego paliwa:

Tabela 2. Zużycie paliwa w budynkach użyteczności publicznej.

Nazwa obiektu	Rodzaj paliwa używany do ogrzewania	Ilość zużytego paliwa
Urząd Miasta i Gminy	Gaz	14 127 m ³
Zespół Szkolno-Przedszkolny w Woli Kiełpińskiej	Gaz	14 500 m ³
Szkoła Podstawowa w Jadwisinie	Gaz	23 426 m ³
Zespół Szkół w Zegrzu	Gaz	24 143 m ³
Zespół Szkół w Serocku	Gaz	33 509 m ³
Przedszkole w Serocku	Gaz	30 598 m ³

Nazwa obiektu	Rodzaj paliwa używany do ogrzewania	Ilość zużytego paliwa
SP ZOZ w Serocku	Gaz	14 048 m ³
Komisariat Policji	Gaz	5 436 m ³
Miejsko-Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej (M-GZGK)	Gaz	3 996 m ³
Powiatowy Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych	Gaz	29 330 m ³
Bank w Serocku	Gaz	11 000 m ³
OSP Wola Kiełpińska	Gaz	6 367 m ³
OSP Serock	Gaz	1 927 m ³
OSP Gąsiorowo	Energia elektryczna	8 913 kWh
OSP Stanisławowo	Energia elektryczna	4 891 kWh

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Serock, Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe gminy Serock na lata 2011-2026

4.2.2 Infrastruktura techniczna

4.2.2.1 System ciepłowniczy

W mieście i gminie nie ma i nie przewiduje się realizacji miejskiego systemu ciepłowniczego. Ze względu na fakt, że większość osób na terenie Gminy zamieszkuje budynki indywidualne, co związane jest z rozproszeniem zabudowy i stosunkowo niewielkim zapotrzebowaniem na ciepło, realizacja przedsięwzięcia związanego z uruchomieniem przedsiębiorstwa ciepłowniczego obsługującego mieszkańców gminy, byłaby bardzo kosztowna i najprawdopodobniej ekonomicznie nieuzasadniona.

Na terenie Miasta i Gminy Serock dominują rozproszone źródła ciepła.

4.2.2.2 Energia elektryczna

Obecnie na terenie gminy Serock z energii elektrycznej dostarczanej przez PGE Dystrybucja S.A. Oddział Warszawa, korzysta w sumie 1 437 odbiorców. Zużycie energii elektrycznej w 2009 roku wyniosło 19,0 GWh. Z informacji uzyskanych przez PGE Dystrybucja S.A. Oddział Warszawa wynika, że cała infrastruktura przesyłowa i dystrybucyjna zasilająca gminę w energię elektryczną pozwala na dotrzymanie norm dotyczących niezawodności zasilania, jakości dostarczanej energii elektrycznej oraz ciągłości dostaw energii. Prognozowany wzrost cen taryfowych różnych nośników energii (np. oleju opałowego, gazu płynnego, gazu ziemnego przewodowego) może spowodować zwiększenie zużycia energii elektrycznej do celów grzewczych, bytowo – komunalnych, klimatyzacji i ciepłej wody użytkowej. W tej sytuacji odbiorcy powinni wykorzystać w pełni proponowane ulgi taryfowe.

4.2.2.3 Sieć gazowa

Mieszkańcy Miasta i Gminy Serock posiadają dostęp do gazu ziemnego dostarczanego siecią gazową, której długość na obszarze gminy zwiększa się z każdym rokiem. Rozbudowa sieci gazowej wynika z coraz większego zainteresowania mieszkańców gazem, jako źródłem energii cieplnej. Dlatego też z każdym rokiem zwiększa się nie tylko długość sieci gazowej, ale i liczba odbiorców gazu. Należy jednak podkreślić, że miasto Serock charakteryzuje się większą dostępnością sieci gazowej niż wiejskie obszary gminy. Wynika to z większej koncentracji ludności na terenie miasta, która sprawia, że na 1 km sieci gazowej przypada większa liczba ludności, co wpływa na koszty budowy i późniejszej eksploatacji infrastruktury gazowej. Dlatego też dotychczas zgazyfikowane zostały tylko najgęściej zaludnione wiejskie obszary gminy Serock, usytuowane w niewielkiej odległości od miasta. Proces dalszej gazyfikacji terenów wiejskich będzie postępuje a mieszkańcy w trakcie przeprowadzania ankietyzacji terenowej deklarują chęć przyłączenia do nowopowstających odnóg sieci gazowej, co powinno uzasadniać jej rozbudowę, mimo wysokich kosztów.

5 Stan jakości powietrza

5.1 Zanieczyszczenia powietrza

Zanieczyszczenia powietrza to wszelkie substancje (gazy, ciecze, ciała stałe), które znajdują się w powietrzu atmosferycznym, ale nie są jego naturalnymi składnikami.

Do zanieczyszczeń powietrza zalicza się również substancje będące jego naturalnymi składnikami, ale występujące w znacznie zwiększonych ilościach. Źródła zanieczyszczeń powietrza możemy podzielić ze względu na pochodzenie na dwie grupy: pochodzenia naturalnego oraz antropogenicznego.

Głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza w powiecie legionowskim jest emisja antropogeniczna, wynikająca z działalności człowieka. Oprócz działalności człowieka, czynnikiem mogącym mieć negatywny wpływ na jakość powietrza są uwarunkowania klimatyczne i meteorologiczne. Układ wysokiego ciśnienia, małe zachmurzenie, niska temperatura, brak opadów, a także mała prędkość wiatru może sprzyjać tworzeniu się zastoisk wysokich stężeń zanieczyszczeń.

Do zanieczyszczeń powietrza mających wpływ na jego stan sanitarny, zaliczyć należy:

- dwutlenek węgla (CO_2) – powstaje w trakcie spalania paliw; nie jest toksyczny, ale jego zawartość w atmosferze jest przyczyną ocieplania się klimatu, stanowiąc ponad 50% składu gazów powodujących ten efekt,
- tlenek węgla (CO) – gaz ten powstaje w wyniku niepełnego spalania węgla i jest gazem toksycznym,
- dwutlenek siarki (SO_2) – do atmosfery przedostaje się w procesie spalania paliw (węgla brunatnego i kamiennego), jest gazem toksycznym, który w procesach utleniania i reakcji z wodą tworzy kwas siarkowy będący przyczyną kwaśnych deszczy,
- tlenki azotu (NO_x) – gazy będące produktem wysokotemperaturowych procesów spalania paliw. Podobnie jak tlenki siarki wpływają negatywnie na organizmy żywe i biorą udział w powstawaniu kwaśnych deszczy. Stanowią dużą część zanieczyszczeń motoryzacyjnych i przyczyniają się do powstawania smogu,

- pyły – będąc pozostałościami niepełnego spalania paliw emitowanych w głównej mierze przez przemysł oraz motoryzację, w różnym stopniu stanowią zagrożenie dla środowiska. Pierwiastki o wysokim stopniu zagrożenia wchodzące w ich skład to: ołów, rtęć, kobalt, miedź, chrom, cyna i cynk. Ze względu na swoje właściwości metale te są zagrożeniem dla żywych organizmów i środowiska abiotycznego,
- węglowodory – są produktami przetwarzania ropy naftowej oraz węgla. Należą do związków toksycznych posiadających właściwości kancerogenne. Do najczęściej spotykanych należy benzo-a-piren, pochodzący ze spalania węgla,
- metan – jest gazem powstającym w procesach naturalnych oraz antropogenicznych. Należy do głównych składników biogazu. W zależności od warunków może być nietoksyczny lub łatwopalny. Znaczącymi źródłami metanu są składowiska odpadów, gdzie stanowi od 40-60 % objętości wszystkich powstających gazów,
- ozon – jest odmianą alotropową tlenu, która rozkłada się w temperaturze pokojowej. Związek charakteryzujący się silnymi właściwościami utleniającymi.

Emisja punktowa, pochodząca z działalności przemysłowej, ma charakter antropogeniczny. Na terenie Miasta i Gminy Serock jest kilka większych zakładów. Głównie działalność gospodarcza w mieście to działalność usługowa.

Emisja powierzchniowa jest to emisja pochodząca z sektora bytowego. Jej źródłami mogą być m.in. lokalne kotłownie i paleniska domowe. Do powietrza emitowane są duże ilości dwutlenku siarki, tlenu azotu, sadzy, tlenu węgla i węglowodorów aromatycznych. Jednak największy problem stanowi emisja pyłu z sektora bytowego. Ma szczególnie duży wpływ na jakość powietrza w sezonie grzewczym, zwłaszcza wśród zwartej zabudowy, która utrudnia proces rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń. Wśród głównych zanieczyszczeń związanych z tego rodzaju emisją największy strumień masowy stanowi pył zawieszony PM 10, a także tlenek węgla, dwutlenek siarki i dwutlenek azotu. Na emisję powierzchniową, składa się również emisja zanieczyszczeń ze składowisk odpadów oraz oczyszczalni ścieków. W dużej mierze emisję zanieczyszczeń powietrza generuje emisja niska z gospodarstw domowych. Mieszkania ogrzewane są indywidualnymi kotłowniami z wykorzystaniem jako paliwa gazu ziemnego, oleju opałowego i paliwa stałego. Ważnym źródłem zanieczyszczeń powietrza jest niska emisja, czyli efekt spalania w piecach domowych różnego rodzaju paliw. Substancje przedostające się do atmosfery z małych rozproszonych stacjonarnych źródeł punktowych, np. palenisk domowych, uwalniają głównie produkty spalania paliw kopalnych i, niestety, wszelkiego rodzaju śmieci. Rosnące zapotrzebowanie na energię uczyniło ze spalania główne źródło zanieczyszczeń atmosferycznych pochodzenia antropogenicznego.

Emisja liniowa jest to emisja, którą generuje transport prywatny i publiczny. Ze środków komunikacji do powietrza emitowane są głównie: tlenki azotu, pyły, węglowodory aromatyczne i tlenek węgla. Emisja liniowa powstaje z procesów spalania paliw w pojazdach, w wyniku ścierania nawierzchni dróg, opon, okładzin, a także

w związku z unoszeniem się pyłu z dróg. Najbardziej zagrożone na emisję liniową są tereny, na których odnotowuje się bardzo duże natężenie ruchu. Na poziom tego rodzaju zanieczyszczeń istotny wpływ ma stan techniczny pojazdów, rodzaj i stan powierzchni jezdnej, rodzaj użytego paliwa oraz płynność ruchu drogowego. Z największym natężeniem emisji liniowej mamy do czynienia wzdłuż dróg krajowych i wojewódzkich przebiegających przez teren powiatu. Nadmienić należy, że szkodliwe substancje związane z komunikacją samochodową stanowią źródło zanieczyszczenia nie tylko powietrza ale również gleby, a w konsekwencji również wód w skutek wymywania zanieczyszczeń z powierzchni gruntu.

Innymi źródłami emisji benzo(a)pirenu do powietrza są:

- pożary lasów,
- wypalanie łąk i ściernisk,
- spalanie śmieci i opon na otwartym powietrzu,
- pojazdy samochodowe, maszyny rolnicze, budowlane, przemysłowe, samoloty.

5.2 Niska emisja – definicja i wpływ na środowisko i zdrowie człowieka

Na terenie Miasta i Gminy Serock najpoważniejszym problemem, w aspekcie zanieczyszczenia powietrza, jest niska emisja.

Przyczyną takiej sytuacji, jest stosowanie w paleniskach domowych paliw złej jakości oraz obecność małych zakładów, które nie mają obowiązku posiadania decyzji o dopuszczalnej emisji zanieczyszczeń do powietrza. Takie lokalne systemy grzewcze i piece domowe nie posiadają urządzeń ochrony powietrza atmosferycznego. Wielkość emisji z tych źródeł jest trudna do oszacowania i wykazuje zmienność sezonową wynikającą z sezonu grzewczego. Zanieczyszczenia z tego rodzaju źródła zawierają znaczne ilości popiołu (około 20 %), siarki (1 – 2%) oraz azotu (1%). W większości domów spalany jest węgiel niskiej jakości, w dodatku w przestarzałych konstrukcyjnie piecach, bez właściwego nadzoru procesu spalania i bez urządzeń odpylających. Ponadto wprowadzanie zanieczyszczeń następuje zwykle z wielu kominów o niewielkiej wysokości, co sprawia, że zanieczyszczenia gromadzą się wokół miejsca powstawania. W budynkach mieszkalnych, w których zainstalowane są kotły opalane paliwem stałym istnieje zagrożenie w postaci spalania odpadów domowych. Powoduje to emisję substancji toksycznych stwarzających znaczne zagrożenie dla zdrowia, a występujących głównie przy spalaniu tworzyw sztucznych w nieprzystosowanych do tego celu instalacjach. Największe zagrożenie powodują emitowane dioksyny, furany, benzo(a)piren będące substancjami rakotwórczymi. Problem ten nie występuje przy kotłach opalanych gazem i olejem, gdyż konstrukcja tych kotłów uniemożliwia spalanie odpadów stałych. Najistotniejsze zagrożenie spowodowane niską emisją występuje w obszarach o zwartej zabudowie mieszkalnej, w tym na osiedlach domów jednorodzinnych. Duże skupiska budynków z kotłowniami opalonymi węglem, może powodować zagrożenie spowodowane niską emisją.

Dodatковым problemem, poza jakością spalanego paliwa w piecach domowych jest stan techniczny indywidualnych źródeł ciepła. Po pierwsze specyfika indywidualnych źródeł ciepła jest taka, że maksymalna temperatura spalania w nich osiągnięta dochodzi najwyżej do 500° C. Jest to zbyt niska temperatura, żeby doszło

do współspalania szkodliwych substancji, w związku z czym są one emitowane w strumieniu dymu z tegoż źródła ciepła. Ponadto, zły stan źródła ciepła, komina, a nawet całego systemu ogrzewania w domu powoduje znaczne straty ciepła, a w związku z tym są to systemy bardzo energo- i materiałochłonne.

W wyniku spalania paliw w piecach i silnikach samochodowych do atmosfery emitowane są następujące substancje: pyły, tlenki azotu, dwutlenek siarki, tlenki węgla oraz metale ciężkie. Toksyczne substancje, jakie powstają w wyniku niskiej emisji osiadają na roślinach, w glebie, pogarszają stan zieleni, powodują zakwaszenie i skażenie metalami ciężkimi gleb i wód, podtruwają zwierzęta i ludzi. Wdychanie szkodliwych substancji może między innymi zwiększyć ryzyko zachorowania na raka, powodować choroby układu oddechowego, zaburzenia rytmu serca, niewydolność krążenia, alergię, astmę. Zazwyczaj problemy zdrowotne ujawniają się dopiero po kilku lub kilkunastu latach przyjmowania takich niewielkich dawek trujących chemikaliów. Poniższa tabela przedstawia wpływ poszczególnych substancji emitowanych do powietrza z palenisk domowych i transportu na zdrowie ludzi.

Tabela 3. Wpływ zanieczyszczeń powietrza na zdrowie człowieka.

L.P.	Substancje emitowane do powietrza	Odziaływanie na zdrowie człowieka
1	Pył zawieszony PM10 i PM2,5	Pył PM10 podnosi ryzyko przede wszystkim chorób układu oddechowego, powodując m.in. świszczący oddech, ataki kaszlu i astmy, przewlekłą obturacyjną chorobę płuc, a także ostre zapalenie oskrzeli. Pośrednio może zwiększać ryzyko zawału serca oraz udaru mózgu. Pył PM2,5 uznawany jest za bardziej groźny dla zdrowia niż PM10. Cząsteczki PM2,5 przenikają głęboko do płuc, gdzie jest akumulowany i skąd może przenikać do krwi. W ten sposób do organizmu człowieka dostają się rakotwórcze wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne oraz metale ciężkie. Pył PM2,5 przyczynia się również do zapalenia naczyń krwionośnych oraz miażdżycy.
2	Tlenek węgla CO	Łączy się z obecną we krwi hemoglobina i ogranicza absorpcję tlenu we krwi, co objawia się dolegliwościami związanymi z krążeniem, sercem oraz centralnym układem nerwowym. Powoduje bóle głowy, a jego obecność w skrajnych przypadkach może prowadzić do zgonu. Uniemożliwia normalny transport tlenu w krwi. Może to prowadzić do znacznej redukcji dostarczanego tlenu do serca, szczególnie u osób cierpiących na choroby serca.
3	Tlenki azotu NO _x	Powodują uszkodzenie płuc, zmniejszają zdolność krwi do przenoszenia tlenu i mogą być przyczyną chorób nowotworowych. Tlenki azotu obniżają odporność organizmu na infekcje bakteryjne, działają drażniąco na oczy i drogi oddechowe, powodują zaburzenia w oddychaniu, są przyczyną astmy. Dwutlenek azotu może podrażniać płuca i powodować mniejszą odporność na infekcje dróg oddechowych oraz grype. Narażenie na ponadnormatywne stężenia tego zanieczyszczenia mogą zwiększać częstotliwość występowania ostrej choroby oddechowej u dzieci.
4	Ozon O ₃	Działa drażniąco na układ oddechowy. Upośledza funkcje płuc, nasila objawy zapalenia oskrzeli rozedmy, sprzyja występowaniu ataków astmatycznych.

L.P.	Substancje emitowane do powietrza	Odziaływanie na zdrowie człowieka
		Zmniejsza odporność układu oddechowego na infekcje.
5	Dwutlenek siarki SO ₂	Działa drażniąco na drogi oddechowe, powodując skurcz oskrzeli i uszkodzenie płuc. Zmniejsza zdolność krwi do przenoszenia tlenu. Nawet umiarkowane stężenie może spowodować pogorszenie czynności płuc u chorych na astmę. Przy narażeniu na większe stężenia pojawia się ucisk w klatce piersiowej i kaszel. U astmatyków zaburzenia czynności płuc mogą być na tyle duże, że konieczna jest hospitalizacja.
6	Wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne [WWA]	Ze względu na skalę zanieczyszczenia szczególnie groźną substancją z tej grupy jest benzo(a)piren. Benzo(a)piren jest jednym z najbardziej toksycznych zanieczyszczeń powietrza. Substancja ta w powietrzu osiada głównie na cząsteczkach pyłu PM 10. Jest silnie kancerogenny, a także mutagenny. Akumuluje się w organizmie, przenikając do niego głównie poprzez płuca razem z pyłami. Uszkadza także nadnercza, wątrobę, układ odpornościowy i krwionośny. Upośledza także płodność. Badania naukowców z Uniwersytetu Jagiellońskiego Collegium Medicum dowiodły, że narażenie na wysokie stężenia benzo(a)pirenu w okresie płodowym skutkuje częstszym występowaniem u niemowląt objawów chorobowych świadczących o zapaleniu górnych i dolnych dróg, a także niższym ilorazem inteligencji u starszych dzieci.
7	Metale ciężkie	Takie metale, jak: kadm, rtęć i ołów, mogą powodować natychmiastowy zgon w przypadku przyjęcia większych dawek. Metale ciężkie mają zdolność akumulowania się w organizmie, dlatego przyjmowanie nawet niewielkich dawek przez dłuższy czas może prowadzić do wystąpienia groźnych chorób. Ołów atakuje przede wszystkim układ pokarmowy i nerwowy – wywołuje porażenia mięśni, białko- i krwionoczą, zaburzenia mózgu. Kadm uszkadza nerki, kości i płuca. Objawem przewlekłego zatrucia są duszności i bóle mięśniowo-stawowe. Kumulacja rtęci w organizmie prowadzi do osłabienia pamięci, zdolności mowy i zaburzenia czynności ruchowych oraz wzroku. Prowadzi także do uszkodzenia nerek i zaburzeń płodności

Źródło: www.tworzmyatmosfere.pl

5.3 Stan jakości powietrza w strefie mazowieckiej

Zgodnie z art. 89 ustawy Prawo ochrony środowiska, Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska co roku dokonuje oceny poziomów substancji w powietrzu w poszczególnych strefach. Ocenę taką przeprowadza się z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych ze względu na ochronę zdrowia ludzi i ze względu na ochronę roślin. W rozumieniu założeń do ustawy Prawo ochrony środowiska, przygotowywanych w związku z transpozycją do prawa polskiego Dyrektywy w sprawie jakości i czystsze powietrza dla Europy przyjmuje się, że od stycznia 2010 r. dla wszystkich zanieczyszczeń uwzględnionych w ocenie strefę stanowi:

- aglomeracja o liczbie mieszkańców powyżej 250 tysięcy,
- miasto nie będące aglomeracją o liczbie mieszkańców powyżej 100 tysięcy,
- pozostały obszar województwa, nie wchodzący w skład aglomeracji i miast powyżej 100 tys. mieszkańców.

Substancje podlegające ocenie to:

- dwutlenek siarki SO₂,
- dwutlenek azotu NO₂,
- tlenek węgla CO,
- benzen C₆H₆,
- pył zawieszony PM₁₀,
- pył zawieszony PM_{2.5},
- ołów w pyle Pb(PM₁₀),
- arsen w pyle As(PM₁₀),
- kadm w pyle Cd(PM₁₀),
- nikiel w pyle Ni(PM₁₀),
- benzo(a)piren w pyle B(a)P(PM₁₀),
- ozon O₃.

Podstawą klasyfikacji stref w rocznej ocenie jakości powietrza są wartości poziomów:

- dopuszczalnego - oznacza poziom substancji w powietrzu ustalony na podstawie wiedzy naukowej, w celu unikania, zapobiegania lub ograniczania szkodliwego oddziaływania na zdrowie ludzkie lub środowisko jako całość, który powinien być osiągnięty w określonym terminie i po tym terminie nie powinien być przekroczony,
- docelowego - oznacza poziom substancji w powietrzu ustalony w celu unikania, zapobiegania lub ograniczania szkodliwego oddziaływania na zdrowie ludzkie lub środowisko jako całość, który ma być osiągnięty tam gdzie to możliwe w określonym czasie,
- poziomu celu długoterminowego - oznacza poziom substancji w powietrzu, który należy osiągnąć w dłuższej perspektywie z wyjątkiem przypadków, gdy nie jest to możliwe w drodze zastosowania proporcjonalnych środków – w celu zapewnienia skutecznej ochrony zdrowia ludzkiego i środowiska.

Oprócz w/w poziomów określony jest również poziom krytyczny, po przekroczeniu którego mogą wystąpić bezpośrednie niepożądane skutki w odniesieniu do komponentów przyrody, ale nie w odniesieniu do człowieka oraz margines tolerancji, który określa procentową część poziomu dopuszczalnego, o którą poziom ten może zostać przekroczony. W wyniku klasyfikacji, w zależności od analizy stężeń w danej strefie, można wydzielić następujące klasy stref:

Charakterystyka poszczególnych klas powietrza określonych na terenie strefy mazowieckiej:

- klasa A – poziom stężeń zanieczyszczeń nie przekracza wartości docelowych/dopuszczalnych. Prowadzenie działań na rzecz poprawy jakości powietrza nie jest wymagane,

- klasa C – poziom stężeń zanieczyszczeń przekracza wartości dopuszczalne/docelowe, powiększone o margines tolerancji. Występuje tu konieczność określenia obszarów przekroczeń oraz opracowania programu ochrony powietrza. Należy dążyć do osiągnięcia wartości kryterialnych;
- klasa C1 – poziom pyłu zawieszonego PM_{2,5} przekracza wartości dopuszczalne dla fazy II;
- klasa D2 – poziom stężenia ozonu i współczynnik AOT40 przekroczy poziom celu długoterminowego. Należy dążyć do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego do roku 2020.

Miasto i Gmina Serock należy do strefy mazowieckiej oceny jakości powietrza. W tabeli 5 przedstawiono klasyfikację strefy mazowieckiej z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia. Prowadzona ocena ma na celu monitorowanie zmian jakości powietrza i ma być podstawą do podjęcia działań powodujących zmniejszenia stężeń zanieczyszczeń w powietrzu przynajmniej do poziomu stężenia dopuszczalnego na terenie kraju w określonym terminie.

Tabela 4. Klasyfikacja strefy mazowieckiej z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia

Rok	Symbol klasy strefy dla poszczególnych substancji											
	NO ₂	SO ₂	CO	C ₆ H ₆	Pył PM 2,5	Pył PM10	BaP	As	Cd	Ni	Pb	O ₃
2014	A	A	A	A	C/C1	C	C	A	A	A	A	A (D2)
2015	A	A	A	A	C/C1	C	C	A	A	A	A	A (D2)
2016	A	A	A	A	C/C1	C	C	A	A	A	A	C (D2)
2017	A	A	A	A	C/C1	C	C	A	A	A	A	A (D2)

Źródło: Raport WIOŚ o stanie środowiska w województwie mazowieckim w roku 2014, 2015, 2016 i 2017

W rocznych ocenach jakości powietrza dla strefy mazowieckiej w latach 2014 – 2017, z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych dla celów ochrony zdrowia, nie stwierdzono przekroczeń dla: dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenku węgla, benzenu, ołowiu, arsenu, kadmu i niklu. W latach 2014, 2015 i 2017 nie stwierdzono również przekroczeń dla ozonu, jednak w 2016 takie przekroczenie miało miejsce.

W latach 2014 – 2017 stwierdzono niedotrzymane poziomy dla pyłu PM_{2,5}, PM₁₀, benzo(a)pirenu B(a)P oraz dla ozonu oraz w przypadku celu długoterminowego ustalonego na rok 2020. Źródłem wysokich stężeń pyłu zawieszzonego PM_{2,5}, PM₁₀ i benzo(a)pirenu są procesy spalania paliw w celach grzewczych, w szczególności

w paleniskach sektora komunalno-bytowego. Stężenia te w okresie zimnym są znacznie wyższe niż w sezonie ciepłym. Z kolei czynnikami powodującymi powstawanie ozonu są tlenki azotu oraz węglowodory. Ozon jest zanieczyszczeniem pochodzenia fotochemicznego, jego stężenie zależy bezpośrednio od stopnia nasłonecznienia, wilgotności względnej, temperatury oraz prędkości wiatru.

Tabela 5. Klasyfikacja strefy mazowieckiej z uwzględnieniem parametrów kryterialnych określonych dla SO₂

Rok	Klasa dla obszarów ze względu na poziom dopuszczalny SO ₂	Klasy dla obszarów ze względu na poziom dopuszczalny NO _x
2014	A	A
2015	A	A
2016	A	A
2017	A	A

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim, Raport za rok 2014, 2015, 2016, 2017, WIOŚ Warszawa

Tabela 6. Klasyfikacja strefy mazowieckiej z uwzględnieniem parametrów kryterialnych określonych dla O₃ pod kątem ochrony roślin za 2013 r.

Rok	Poziom docelowy dla roku 2012	Poziom celów długoterminowych dla roku 2020
2014	A	D ₂

2015	A	D₂
2016	A	D₂
2017	A	D₂

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim, Raport za rok 2014, WIOŚ Warszawa

W ocenie jakości powietrza w latach 2014 - 2017 dla strefy mazowieckiej, z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych pod kątem ochrony roślin, nie stwierdzono przekroczeń dla: dwutlenku siarki, tlenków azotu oraz wartość docelowa ozonu. Natomiast dla ozonu przekroczona została wartość normatywna ozonu (6000 µg/m³×h) wyznaczona jako poziom celu długoterminowego. Termin osiągnięcia poziomu celu długoterminowego określono na rok 2020.

W latach 2014 - 2017 na niektórych stacjach strefy mazowieckiej, odnotowano przekroczenia poziomów dopuszczalnych, docelowych i celów długoterminowych substancji tj.: pył PM₁₀, pył PM_{2,5}, benzo(a)piren oraz ozon. W związku z tym istnieje obowiązek opracowania Programu Ochrony Powietrza wynikający z Prawa ochrony środowiska art. 91 pkt 5. Opracowany został Program ochrony powietrza dla strefy mazowieckiej, w której został przekroczony poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM₁₀ i pyłu zawieszonego PM_{2,5} w powietrzu (uchwała Sejmiku Województwa Mazowieckiego Nr 164/13 z dnia 28 października 2013 r. - Dz. Urz. Woj. Mazowieckiego z 2013 r. poz. 11273.). Uchwałą nr 98/17 z 20 czerwca 2017 r. Sejmik Województwa Mazowieckiego zaktualizował program ochrony powietrza dla strefy mazowieckiej, w której został przekroczony poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM₁₀ i pyłu zawieszonego PM_{2,5} w powietrzu. Uchwała opublikowana została w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z 2017 r. poz. 5965. Program obowiązuje od 7 września 2017 r. do 31 grudnia 2024 r.

Na niektórych stacjach strefy mazowieckiej odnotowano przekroczenia poziomów dopuszczalnych, docelowych celów benzo(a)pirenu. W związku z czym został opracowany Program ochrony powietrza dla stref województwa mazowieckiego, w których został przekroczony poziom docelowy benzo(a)pirenu w powietrzu. (Uchwała 115/20 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 08 września 2020 r. w sprawie programu ochrony powietrza dla stref w województwie mazowieckim, w których zostały przekroczone poziomy dopuszczalne i docelowe substancji w powietrzu).

5.4 Stan jakości powietrza na terenie Miasta i Gminy Serock

Zgodnie z „Roczną oceną jakości powietrza w województwie mazowieckim – raport wojewódzki za rok 2018” (Warszawa, kwiecień 2019) na terenie Miasta i Gminy Serock wyznaczono następujące obszary przekroczeń jakości powietrza:

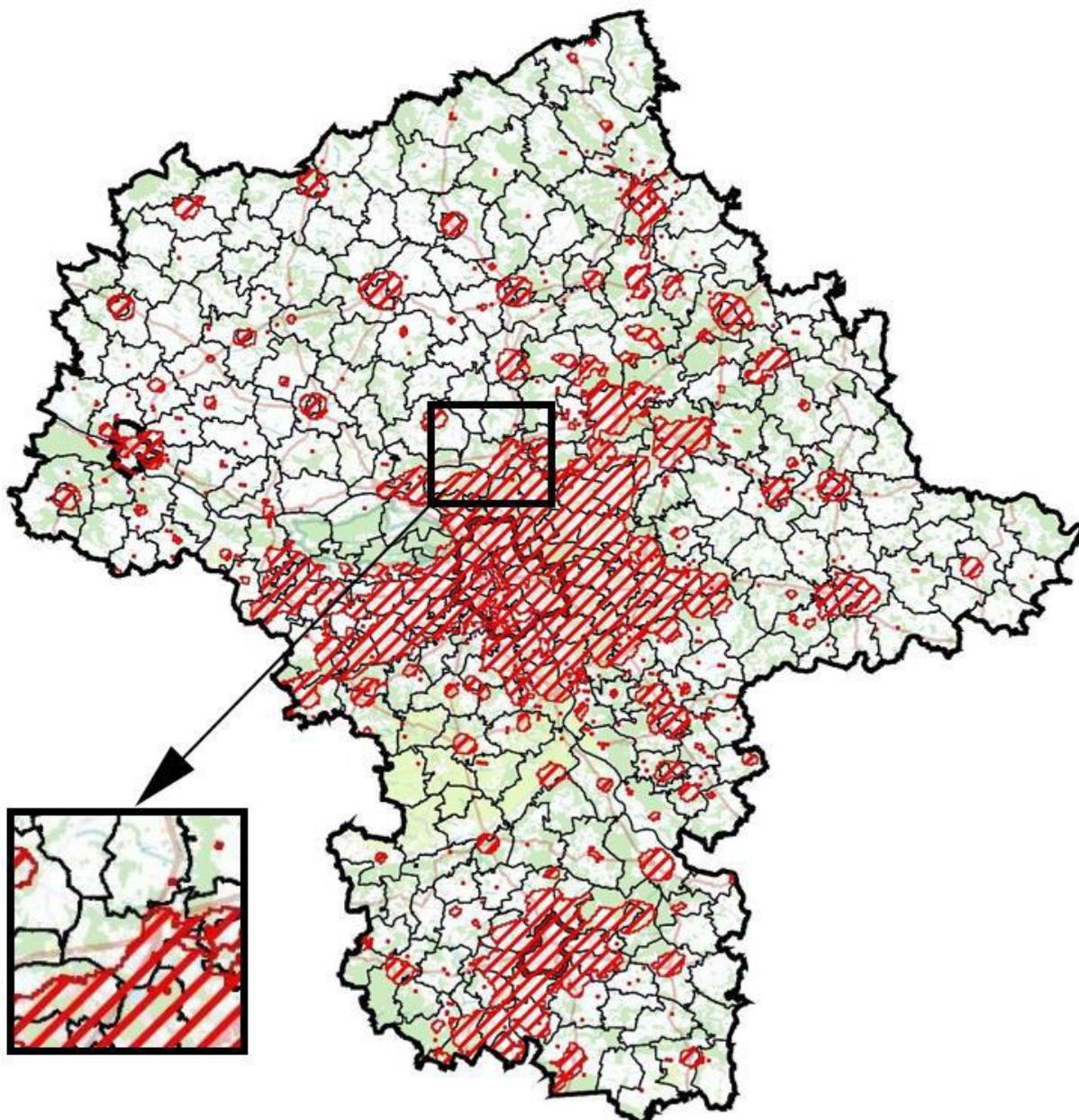
- obszar przekroczeń poziomu docelowego stężenia rocznego **benzo(a)pirenu**;
- obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego stężeń 24-h **pyłu zawieszonego PM 10**;
- obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego stężenia rocznego **pyłu zawieszonego PM 2,5** (faza II).

Zgodnie z danymi WIOŚ najwyższe wartości stężeń pyłów zawieszonych oraz B(a)P rejestrowano w okresach grzewczych. Jako główną przyczynę przekroczeń wskazuje się niską emisję pochodzącą z indywidualnego ogrzewania gospodarstw domowych. Prowadzone pomiary stężeń substancji na stacjach monitoringowych nie wykazują wyraźnej tendencji zmniejszania się poziomów stężeń tych substancji,

dla których zostały sporządzone programy ochrony powietrza (POP). A nawet w wielu przypadkach stężenia zanieczyszczeń wzrosły. Odnotowane zmiany stężeń należy łączyć raczej z panującymi warunkami meteorologicznymi, w tym z występowaniem cisz atmosferycznych oraz zwiększoną emisją z ogrzewania indywidualnego.

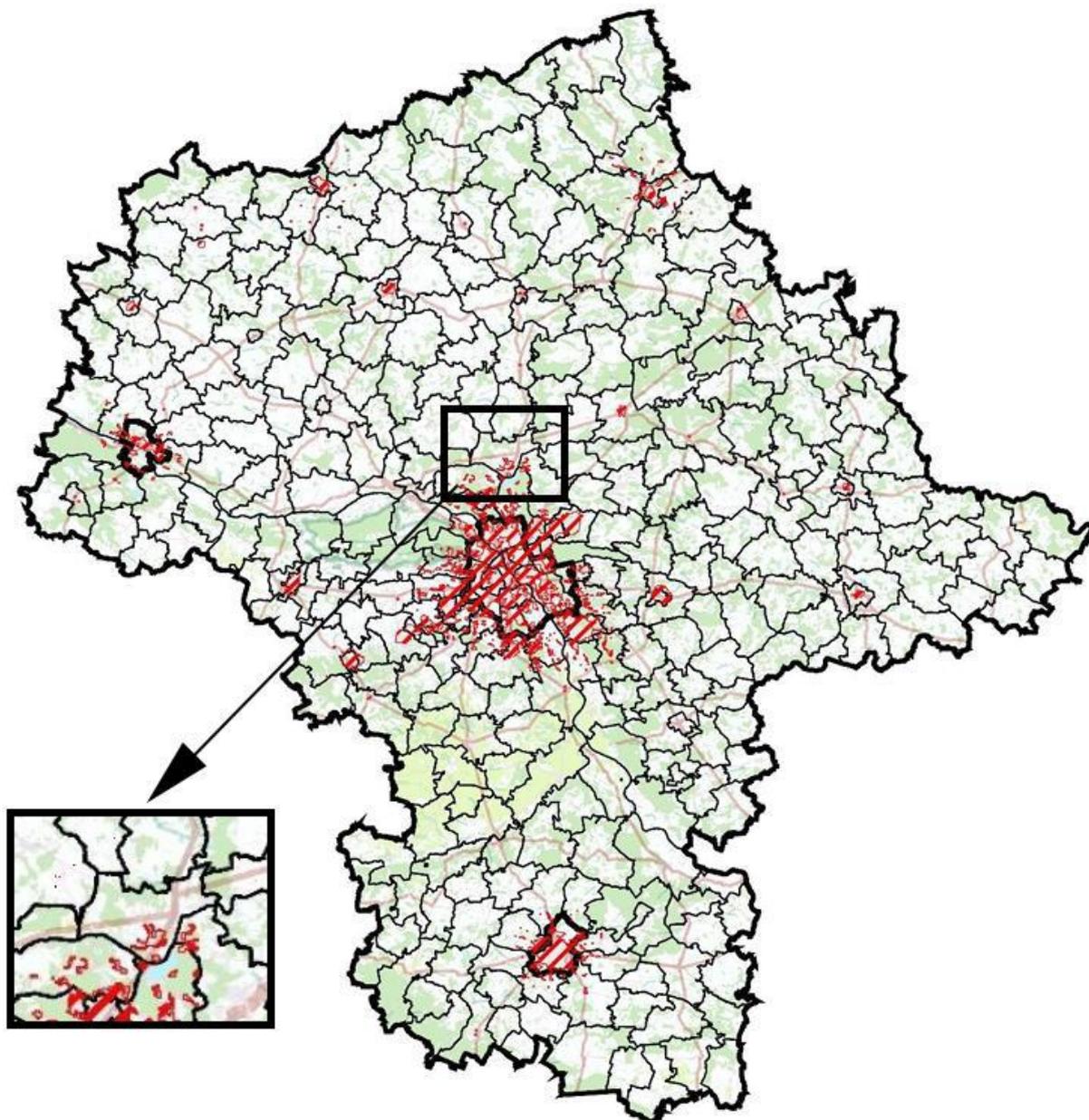
W związku z tym w najbliższych latach działania związane z wdrażaniem rozwiązań, przewidzianych w POP, powinny zostać zintensyfikowane. Równocześnie w nowych lub aktualizowanych programach należy przewidzieć rozwiązania wpływające na zdecydowanie większe ograniczenia dotyczące emisji niskiej powierzchniowej.

Na kolejnych rycinach przedstawiono obszary przekroczeń jakości powietrza na terenie województwa mazowieckiego w 2018 r. dla pyłów zawieszonych PM₁₀ i PM_{2,5} oraz B(a)P.

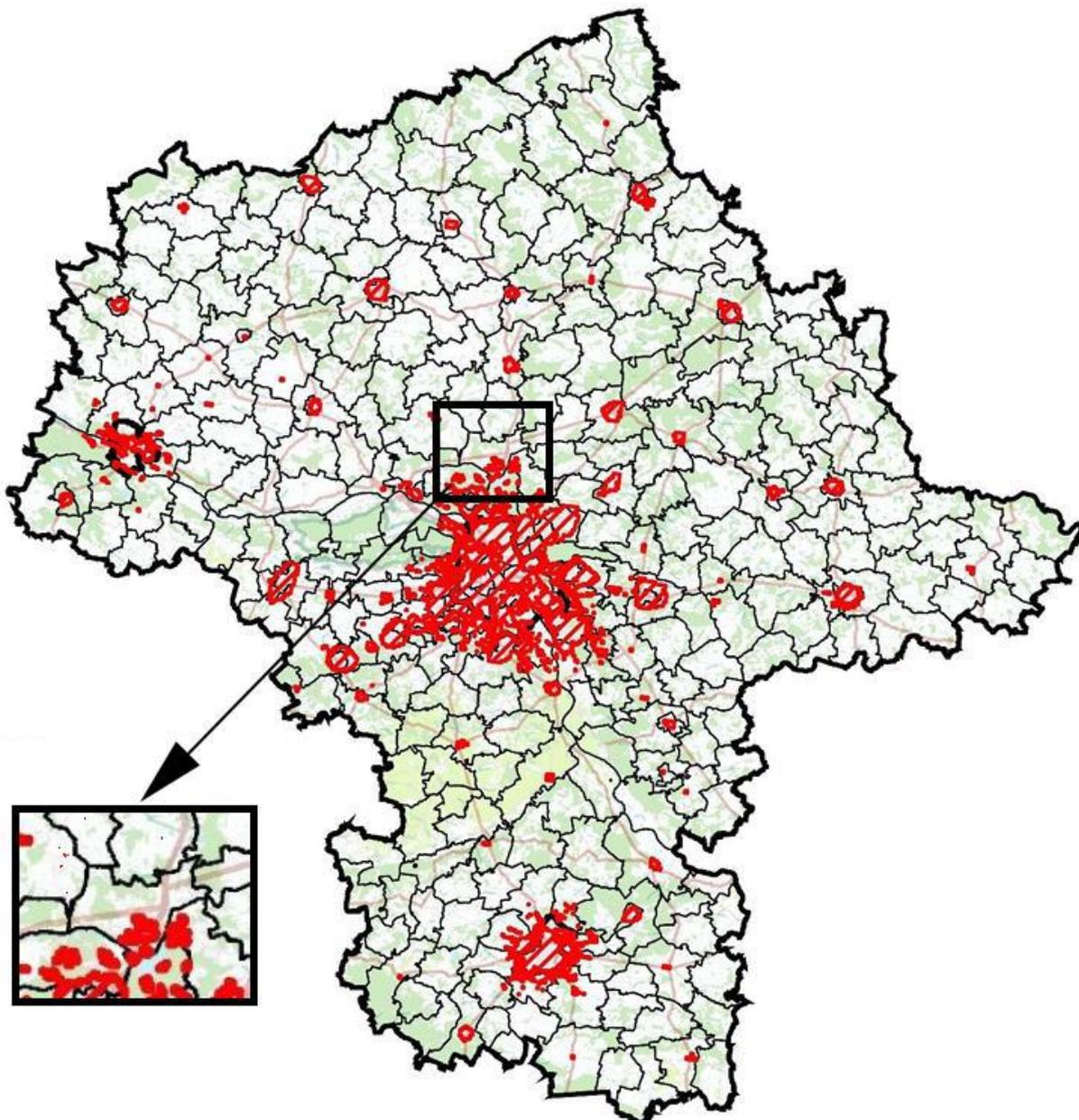
Ryc. 3. Wyznaczone obszary przekroczeń poziomu dopuszczalnego B(a)P w powietrzu

Źródło: „Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim – raport wojewódzki za rok 2018”

Ryc. 4. Wyznaczone obszary przekroczeń poziomu docelowego PM 10 (24-h)

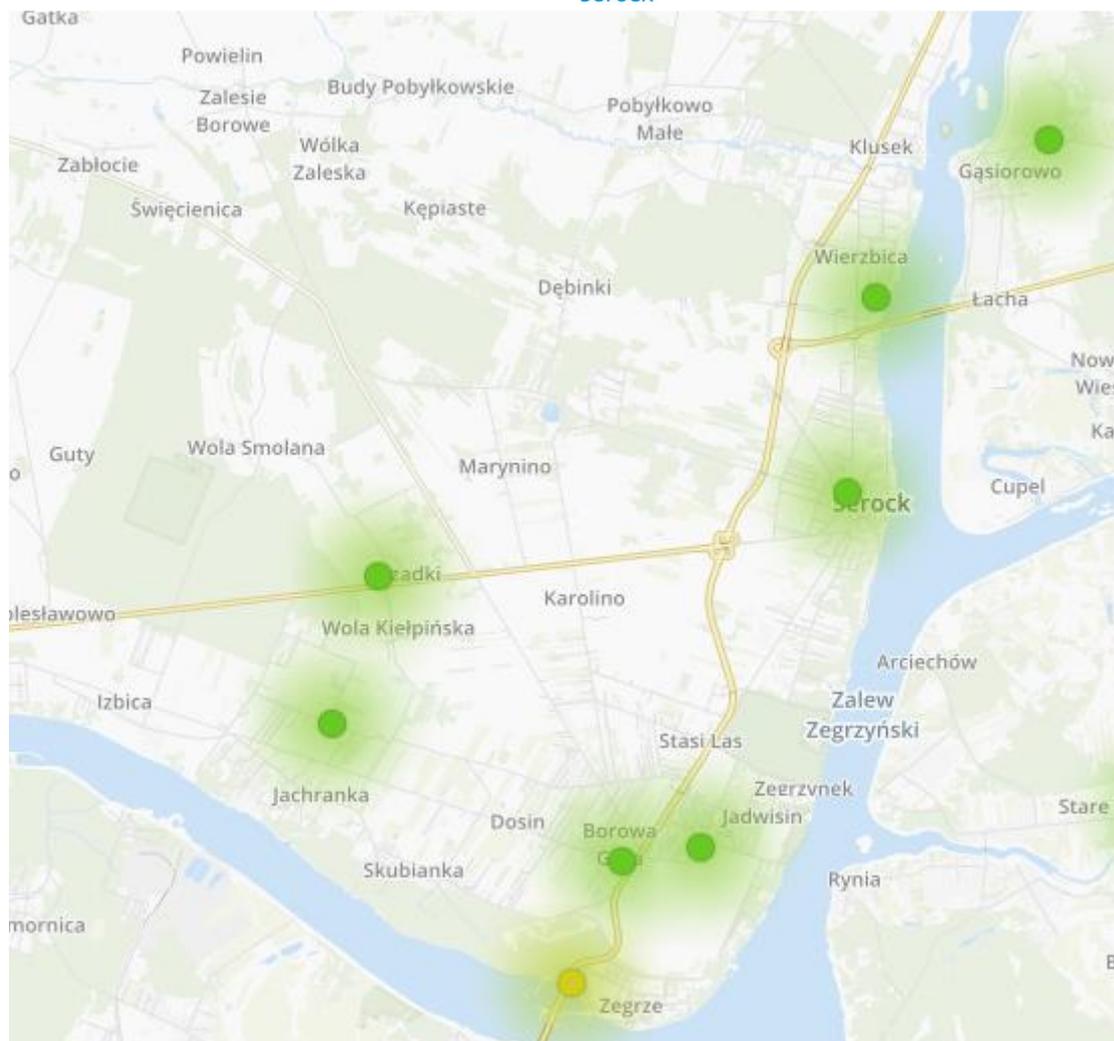
Źródło: „Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim – raport wojewódzki za rok 2018”

Ryc. 5. Wyznaczone obszary przekroczeń poziomu docelowego PM 2,5 (faza II)

Źródło: „Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim – raport wojewódzki za rok 2018”

Na terenie Miasta i Gminy Serock pod koniec 2017 r. uruchomiono pierwsze trzy czujniki jakości powietrza przeznaczone do pomiaru i odczytu wartości zanieczyszczenia powietrza. Zbierane i interpretowane są następujące dane: temperatura powietrza, wilgotność, ciśnienie, stężenie pyłów PM 1, PM 2,5 oraz PM 10. Mieszkańcy miasta i gminy mogą na bieżąco śledzić aktualny stan jakości powietrza na stronie internetowej <https://airly.eu/map/pl/>. Obecnie na terenie Miasta i Gminy Serock funkcjonuje osiem czujników jakości powietrza, których lokalizację przedstawiono na kolejnej rycinie.

Ryc. 6. Lokalizacja czujników jakości powietrza na terenie Miasta i Gminy Serock

Źródło: <https://airly.eu/map/pl/>

Uchwała antysmogowa

Sejmik Województwa Mazowieckiego w dniu 24 października 2017 r. przyjął uchwałę nr 162/17 w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa mazowieckiego ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw. Uchwała antysmogowa jest regulacją prawną, która ma zapewnić czyste powietrze mieszkańcom Mazowsza. Ograniczenia i zakazy wymienione w uchwale dotyczą wszystkich użytkowników urządzeń o mocy do 1 MW, w których następuje spalanie paliw stałych, czyli właścicieli w szczególności: pieców, kominków, kotłów, w tym kotłów wchodzących w skład zestawów zawierających kotły na paliwo stałe, ogrzewacze dodatkowe, regulatory temperatury i urządzenia słoneczne. Uchwała antysmogowa wprowadzona na terenie województwa mazowieckiego stanowi akt prawa miejscowego i obowiązuje wszystkich mieszkańców województwa, samorządy oraz podmioty działające na jego terenie. Uchwała wprowadziła następujące zakazy w zakresie stosowania paliw opałowych oraz urządzeń grzewczych:

- od 11 listopada 2017 r. można montować tylko kotły spełniające normy emisyjne zgodne z wymogami ekoprojektu (wynikającymi z treści rozporządzenia Komisji UE);
- od 1 lipca 2018 r. nie wolno spalać w kotłach, piecach i kominkach:
  - a) mułów i flotokonzentratów węglowych oraz mieszanek produkowanych z ich wykorzystaniem,
  - b) węgla brunatnego oraz paliw stałych produkowanych z ich wykorzystaniem,
  - c) węgla kamiennego w postaci sypkiej o uziarnieniu 0-3 mm,
  - d) paliw zawierających biomasę o wilgotności w stanie roboczym powyżej 20% (np. mokrego drewna).
- od 1 stycznia 2023 r. nie wolno używać kotłów na węgiel lub drewno nie spełniających wymogów dla klas 3,4 lub 5 według normy PN-EN 303-5:2012;
- od 1 stycznia 2028 r. nie wolno używać kotłów na węgiel lub drewno klasy 3 lub 4 według normy PN-EN 303-5:2012;
- użytkownicy kotłów klasy 5 wg normy PN-EN 303-5:2012 będą mogli z nich korzystać do końca ich żywotności;
- posiadacze kominków będą musieli wymienić je do końca 2022 roku na takie, które spełniają wymogi ekoprojektu, lub wyposażyć je w urządzenie ograniczające emisję pyłu do wartości określonych w ekoprojekcie.

5.4.1 Podsumowanie dla obszaru interwencji ochrona klimatu i jakości powietrza

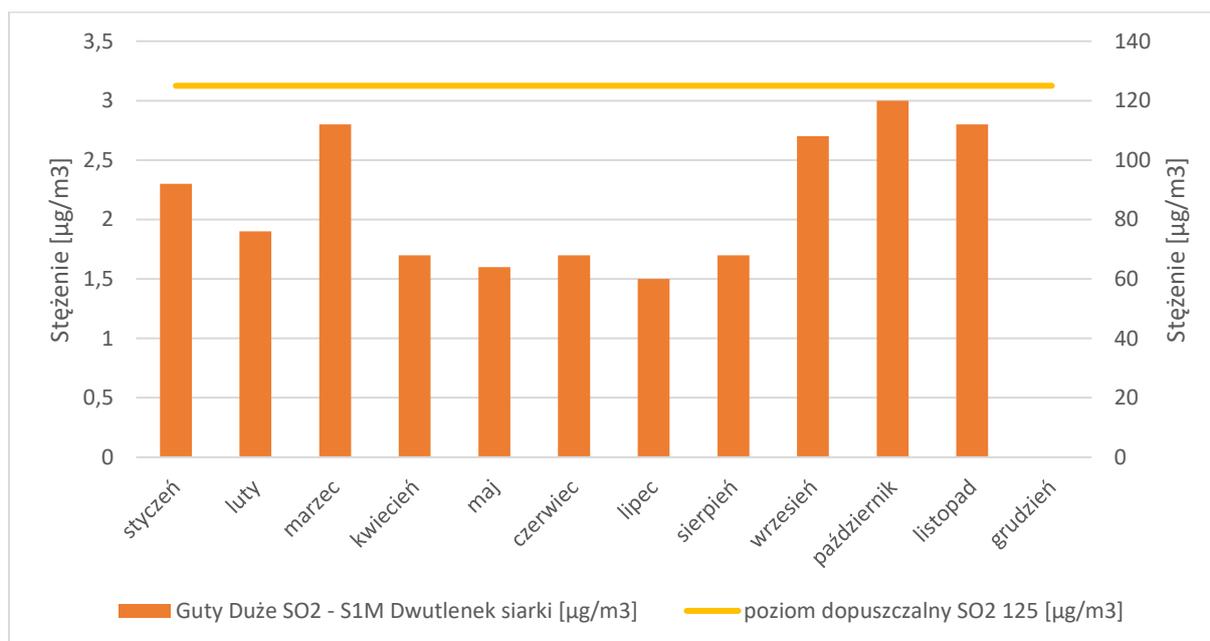
Najistotniejszy problem środowiskowy z zakresu jakości powietrza atmosferycznego stanowi wyznaczenie na terenie Miasta i Gminy Serock obszarów przekroczeń dopuszczalnych standardów jakości powietrza ze względu na pył zawieszony PM 10 oraz PM 2,5, a także benzo(a)piren. Największy wpływ na wysokie stężenie B(a)P na terenie miasta i gminy wywiera tzw. niska emisja powodowana ogrzewaniem gospodarstw domowych paliwami stałymi – głównie węglowymi. Nie bez znaczenia pozostaje również napływ zanieczyszczeń z obszaru aglomeracji warszawskiej. Najważniejsze zadania realizowane w ostatnich latach na terenie Miasta i Gminy Serock wpływające na poprawę jakości powietrza atmosferycznego dotyczyły przede wszystkim: termomodernizacji budynków, wymiany przestarzałych węglowych źródeł ciepła, działań związanych z ograniczeniem emisji komunikacyjnej (modernizacja dróg, organizacja transportu zbiorowego), a także prowadzeniem działań edukacyjno-kontrolnych. Obowiązujące dla strefy mazowieckiej Programy Ochrony Powietrza ze względu na przekroczone poziomy pyłów zawieszonych PM 10 i PM 2,51 oraz B(a)P2 w celu poprawy jakości powietrza określają do realizacji działania polegające głównie na zmianie sposobu ogrzewania – założono przede wszystkim: likwidację źródeł emisji (np. podłączenie do sieci ciepłowniczej); zmianę paliwa (np. gaz, olej); wymianę kotła czy pieca na nowy o wysokiej sprawności; zmniejszenie zapotrzebowania na ciepło (termomodernizacja budynków); rozwój alternatywnych źródeł ciepła np. systemów fotowoltaicznych lub pomp ciepła. W całej strefie mazowieckiej podstawowymi działaniami, które należy realizować są:

- ograniczenie emisji z indywidualnych systemów grzewczych;

- rozwój sieci gazowych w celu umożliwienia większej liczbie ludności wykorzystania tego niskoemisyjnego paliwa;
- uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego wymogów dotyczących zaopatrywania mieszkańców w ciepło z nośników niepowodujących nadmiernej emisji zanieczyszczeń z indywidualnych systemów grzewczych oraz projektowanie linii zabudowy uwzględniając zapewnienie „przewietrzania” miasta ze szczególnym uwzględnieniem terenów o gęstej zabudowie oraz zwiększenie powierzchni terenów zielonych (nasadzenie drzew i krzewów);
- działania prewencyjne na poziomie wydawania decyzji środowiskowych – uwzględnianie konieczności ograniczania emisji zanieczyszczeń do powietrza (szczególnie pyłu zawieszonego PM10 oraz PM2,5) na etapie wydawania decyzji środowiskowych);

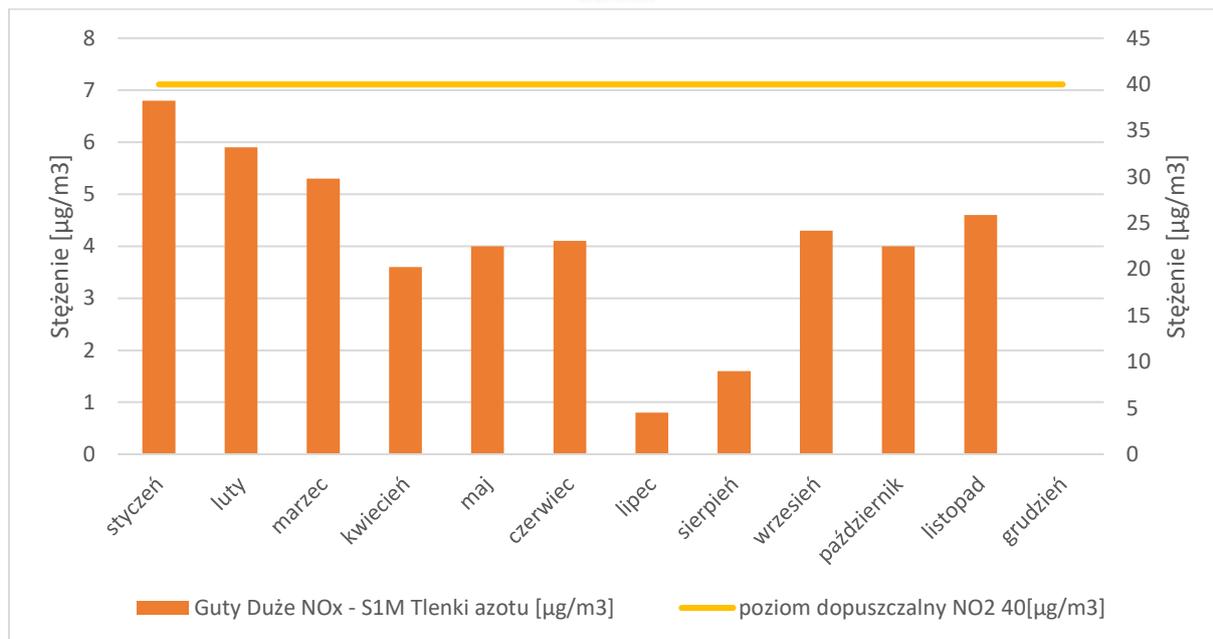
Na terenie Miasta I Gminy Serock nie funkcjonują żadne stacje państwowego monitoringu środowiska. Najbliższa stacja znajduje się w Legionowie. Jest to stacja monitoringu, gdzie realizowane są pomiary tła zanieczyszczeń powietrza. Pomiary są tam przeprowadzane metodą automatyczną i manualną. Na stacji prowadzone są pomiary SO₂, NO₂ przy 24 – godzinnym czasie uśredniania oraz O₃ przy 24 – godzinnym czasie uśredniania oraz maksymalnej średniej 8-godzinnej kroczącej. Pomiary na tej stacji prowadzone były od 2016 roku.

Wyniki pomiarów pozwalają na porównanie średniorocznych wartości stężeń osiąganych przez wybrane substancje w latach 2015-2017. Należy jednak zauważyć, że prezentowane wyniki nie stanowią danych mogących charakteryzować stężenia zanieczyszczeń na terenie Miasta I Gminy Serock, a jedynie wskazują emisję w punktach znajdujących się w sąsiedztwie granic miasta. Uzyskanie szczegółowych danych dotyczących stężeń określonych substancji w powietrzu wymagałoby prowadzenia systemowego monitoringu jakości powietrza na terenie Miasta i Gminy.

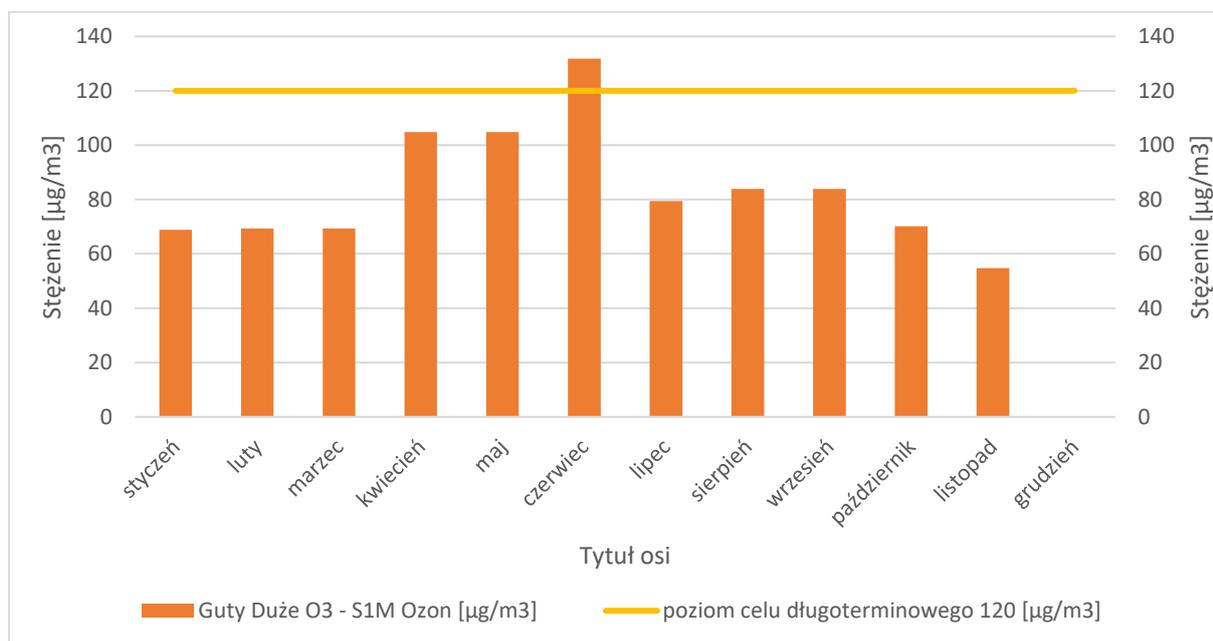
Wykres 1. Stężenie średniodobowe dwutlenku węgla CO₂ w ujęciu miesięcznym w 2018 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://warszawa.sojp.dacsystem.pl>

Wykres 2. Stężenie średniodobowe dwutlenku azotu NO₂ w ujęciu miesięcznym w 2018 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://warszawa.sojp.dacsystem.pl>

Wykres 3. Stężenie ozonu w poszczególnych miesiącach roku 2018

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://warszawa.sojp.dacsystem.pl>

Powyższe wykresy przedstawiają wahania w ciągu roku emisji dwutlenku węgla, dwutlenku azotu i ozonu na stacji monitoringu w Legionowie. Widoczny jest wyraźny wzrost emisji dwutlenku siarki i azotu w sezonie grzewczym.

Najbliższa stacja, na której prowadzone są pomiary poziomu pyłów zawieszonych to również stacja w Legionowie. W 2016 r. na stacji w Legionowie odnotowano przekroczenia dopuszczalnego stężenia średniej dobowej pyłu zawieszzonego PM₁₀. W 2017 r. odnotowany został wzrost stężeń średnich dobowych pyłu PM₁₀ w porównaniu do roku 2016. Zanieczyszczenie powietrza pyłem drobnym PM_{2,5} ocenia się dla kryterium ochrony zdrowia ludzi w odniesieniu do średniorocznej wartości dopuszczalnej, wynoszącej 25 µg/m³ do roku 2015 i 20 µg/m³ do roku 2020. W latach 2015-2016 na stacji zlokalizowanej w Legionowie odnotowano przekroczenia poziomu PM_{2,5}. W 2017 roku nie zanotowano przekroczenia stężeń dopuszczalnych dla tej substancji. Odnosząc jednak wspomniane średnioroczne wielkości stężeń pyłu PM_{2,5} do prognozy wartości dopuszczalnej na poziomie 20 µg/m³ odnotowano przekroczenia wartości dopuszczalnej w latach 2015 -2017.

W latach 2015 – 2017 na stacji Legionowo - Zegrzyńska odnotowano 4-krotne przekroczenia dopuszczalnego stężenia benzo(a)pirenu w powietrzu.

Wyniki analiz i oszacowań WIOŚ w Warszawie wskazują, że w województwie mazowieckim podstawową przyczyną przekroczeń pyłów PM₁₀, PM_{2,5} i benzo(a)pirenu jest emisja powierzchniowa (emisja związana z ogrzewaniem mieszkań w sektorze komunalno-bytowym). Duży jest napływ zanieczyszczeń spoza województwa (w którym przeważa emisja związana z ogrzewaniem mieszkań w sektorze komunalno-bytowym). Znaczący udział ma także emisja liniowa (emisja związana z ruchem pojazdów i spalaniem paliw) – zwłaszcza w Warszawie. Wpływ emisji punktowej pochodzącej np. z elektrociepłowni to niewielka część w ogólnym bilansie zanieczyszczeń.

Dane Państwowego Monitoringu Środowiska pozwalają również na poznanie przestrzennego rozkładu stężeń zanieczyszczeń oraz pozwalają na określenie obszarów, w których doszło do przekroczenia norm jakości powietrza. Obszary te zostają następnie szczegółowo scharakteryzowane pod względem zasięgu przestrzennego i liczby ludności je zamieszkującej, która jest narażona na ponadnormatywne stężenia substancji. Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim – raport za rok 2017 r. sporządzona przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie wykazała zaistnienie obszarów przekroczeń stężeń ponadnormatywnych substancji na terenie strefy mazowieckiej, część z nich swoim zasięgiem obejmuje również miasta Serock. Obszary przekroczeń występujące na terenie miasta dotyczą przekroczeń poziomów dopuszczalnych stężeń średniodobowych pyłu zawieszzonego PM₁₀, średniorocznymi pyłu zawieszzonego PM_{2,5} i benzo(a)pirenu.

6 Niska emisja na terenie Miasta i Gminy Serock

Identyfikację źródeł niskiej emisji i ilości zużytych paliw i energii na potrzeby ogrzewania dokonano metodą mieszaną, głównie na podstawie inwentaryzacji terenowej (ankietyzacja), opartą o dane udostępnione przez Urząd Miasta i Gminy w Serocku, podmioty gospodarcze oraz dane zebrane do opracowania Projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe.

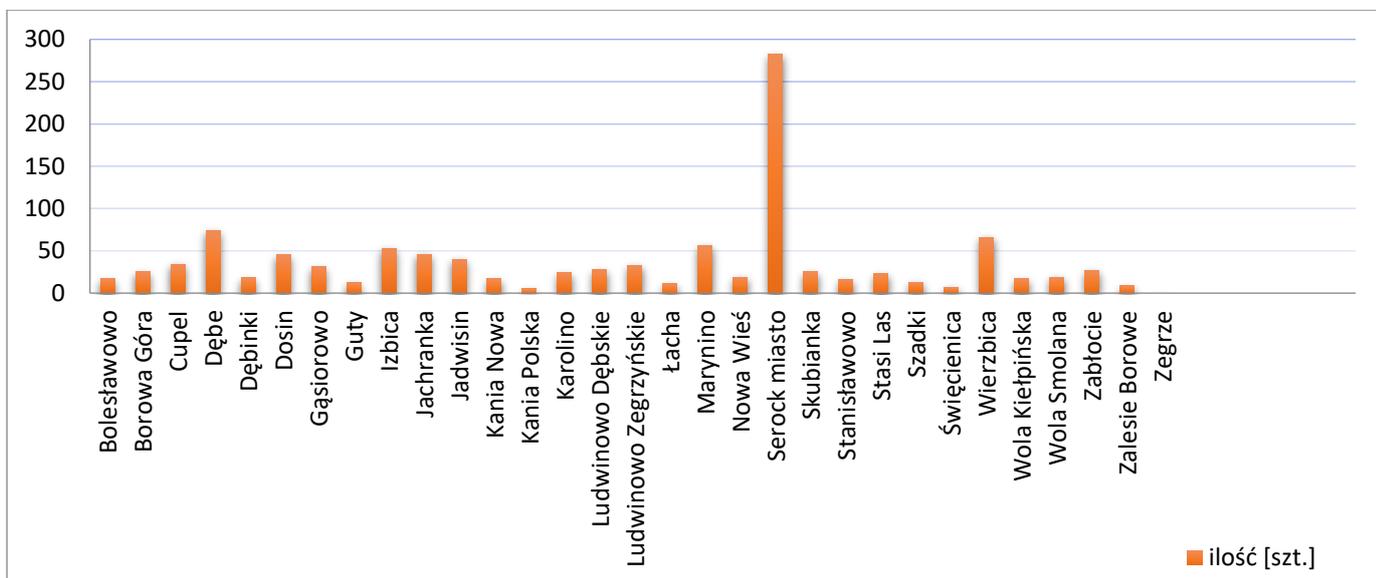
Na potrzeby opracowania dokonano charakterystyki przykładowego budynku standardowego, ponadto uwzględniono strukturę zużycia poszczególnych nośników ciepła w sektorze mieszkalnym, która została określona w Planie Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta i Gminy Serock. Przedstawione wyniki nie obrazują

rzeczywistego stanu na terenie całego obszaru Miasta i Gminy, jednakże, są założeniem umożliwiającym ocenę stanu istniejącego i planów modernizacji systemów grzewczych.

Przeciętna wielkość mieszkania na terenie Miasta i Gminy Serock wynosi 70 m². Średni wiek budynku określono na 25 lat. Spośród mieszkańców miasta 75,57% mieszka w budynkach jednorodzinnych. Budynków wielorodzinnych na terenie gminy jest 76, w których mieszka 24,43 % mieszkańców. W instalacje centralnego ogrzewania wyposażonych jest 85,9 % mieszkań i budynków jednorodzinnych. Z danych uzyskanych w trakcie ankietyzacji terenowej na potrzeby Programu Ograniczania Niskiej Emisji wynika, że 31,35% domów i mieszkań wykorzystuje jako paliwo do ogrzewania węgiel, 38,97% - drewno a 29,68% posiada ogrzewanie gazowe. Na wysoki odsetek domów ogrzewanych drewnem wpływ ma zapewne fakt, że blisko 30 procent nieruchomości na terenie Miasta i Gminy Serock to domy sezonowe.

Na podstawie ankietyzacji, średnia roczna ilość zużywanego węgla w sektorze mieszkalnym wynosi 1542 Mg, drewna – 6142,00 m³, gazu – 407625,69 m³ oraz energii elektrycznej – 15839,346 kWh.

Na terenie Miasta i Gminy Serock głównym kierunkiem zmian dotyczącym ograniczania niskiej emisji będzie wymiana źródeł ciepła i termomodernizacja budynków mieszkalnych. Z racji dostępności i rozbudowie sieci gazowej, planuje się częściową zamianę ogrzewania węglowego na gazowe bądź na bardziej ekologiczne, spełniające normy Ekoprojektu, na paliwa stałe, a częściowo wymiana kotłów węglowych na kotły automatyczne o bardzo wysokiej sprawności. Deklarowany czas realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych polegających głównie na: modernizacji systemów grzewczych, docieplaniu ścian oraz instalacji odnawialnych źródeł energii zaplanowano wykonać w latach 2020 – 2022.

Wykres 4. Zestawienie ilościowe indywidualnych pieców c.o. na paliwo stałe

Źródło: opracowanie własne

7 Strategia działań Miasta i Gminy Serock w celu ograniczenia niskiej emisji

Na potrzeby opracowywania Programu Ograniczenia Niskiej Emisji dla Miasta i Gminy Serock przeprowadzono analizę konkurencyjności różnych przedsięwzięć, podczas której uwzględniono zarówno efekt ekologiczny danego działania jak również ekonomię realizacji przedsięwzięcia oraz aktualne możliwości techniczne i technologiczne. Analizie poddano następujące przedsięwzięcia:

- wymianę kotła centralnego ogrzewania/wymianę kotła i instalacji centralnego ogrzewania (c.o.) i/lub ciepłej wody użytkowej (c.w.u.);
- termomodernizację (docieplenie ścian budynku, wymianę okien);
- zastosowanie alternatywnych źródeł ciepła (instalacji fotowoltaicznych, kolektorów słonecznych, pomp ciepła, inne odnawialne źródła energii również w zakresie instalacji centralnych).

Głównym problemem przy wdrażaniu zaplanowanych w PONE zadań jest brak skutecznych mechanizmów prawnych obligujących mieszkańców do wymiany źródeł ciepła bądź przeprowadzenia prac termomodernizacyjnych. Możliwa jest tylko dobrowolna współpraca właścicieli nieruchomości przy wsparciu finansowym ze strony administracji. Ważną rolę powinna odgrywać tu edukacja ekologiczna, uświadamiająca mieszkańcom negatywny wpływ zanieczyszczeń nie tylko na środowisko, ale również na zdrowie człowieka. Należy analizować możliwość realizacji innych przedsięwzięć przeciwdziałających niskiej emisji, w szczególności w aspekcie ich opłacalności ekonomicznej. Do takich przedsięwzięć zaliczyć należy realizację scentralizowanych lokalnych źródeł wytwórczych w zakresie energii elektrycznej i ciepłej, wykorzystujących w szczególności energię słońca i energię geotermalną.

7.1 Charakterystyka planowanych przedsięwzięć ograniczających niską emisję

Poniżej przedstawiono charakterystykę przewidywanych przedsięwzięć modernizacyjnych. Wśród przedsięwzięć możemy wyróżnić takie, które powodują likwidację niskiej emisji, jak również te, które powodują jej ograniczenie.

Jednym z głównym zadań jest wymiana źródła ciepła. Możliwa jest wymiana na takie samo źródło ciepła (węgiel, ale kocioł c.o. o wysokiej sprawności z automatycznym podajnikiem), lub bardziej proekologiczne działania jak podłączenie do sieci gazowej. Ważnym kryterium jest rodzaj spalanego w nim paliwa; od tego zależą będą późniejsze koszty eksploatacyjne, ale również wygoda oraz bezpieczeństwo. Spośród najbardziej racjonalnych pod kątem ograniczania niskiej emisji przedsięwzięciem jest podłączenie do sieci gazowej. W dalszej kolejności wymiana kotła węglowego na paliwa ciekłe, paliwa stałe otrzymywane w wyniku termicznej obróbki paliw (brykiet paliwa bezdymnego, karbonizat, koks), stałe paliwa surowe, węgiel surowy, biomasa stała (drewno, słoma, ziarno, trawy).

Tabela 7. Analiza zalet i wad poszczególnych źródeł ciepła

Rodzaj źródła ciepła	Zalety	Wady
Gaz ziemny	<ul style="list-style-type: none"> - relatywnie niska cena (w porównaniu z innymi ekologicznymi źródłami ciepła), - przyłącze realizowane przez spółkę gazowniczą, - wysoka sprawność kotłów, - łatwość sterowania, możliwość dowolności w włączaniu i wyłączeniu ogrzewania, - nie jest wymagane specjalne pomieszczenie, - bezobsługowe, - brak odpadów 	<ul style="list-style-type: none"> - ograniczenie lokalizacyjne, - wymaga projektu, - konieczność wybrania wykonawcy zewnętrznej oraz wewnętrznej instalacji gazowej przez właściciela działki
Gaz płynny	<ul style="list-style-type: none"> - bezobsługowy - łatwość w dostarczaniu paliwa, - uniwersalność, - niskie koszty infrastruktury, - brak odpadów, - wygoda 	<ul style="list-style-type: none"> - konieczność montażu zbiornika na gaz, - wysoki koszt paliwa, - konieczność magazynowania paliwa, -
Olej opałowy	<ul style="list-style-type: none"> - wygoda eksploatacji, - możliwość wyboru dostawcy paliwa i terminu jego zakupu, - bezpieczeństwo, - brak odpadów, 	<ul style="list-style-type: none"> - cena - konieczność nadzoru nad kotłami, - konieczność magazynowania,
Energia elektryczna	<ul style="list-style-type: none"> - wysoka dostępność, - wysoka sprawność urządzeń, - niskie koszty inwestycyjne, - brak odpadów 	<ul style="list-style-type: none"> - wysokie koszty eksploatacyjne
Nowoczesne kotły na paliwo stałe	<ul style="list-style-type: none"> - wygoda i korzyść finansowa (użytkownik sam decyduje o momencie włączenia ogrzewania), - duży wybór urządzeń grzewczych 	<ul style="list-style-type: none"> - odpady, - konieczność obsługi, - konieczność regularnej konserwacji systemu odprowadzania spalin
Termomodernizacja (docieplenie ścian budynku, wymiana okien)	<ul style="list-style-type: none"> - duże znaczenie dla bilansu energetycznego budynku; - mniejsze koszty ponoszone na ogrzewanie budynku w ciągu roku 	<ul style="list-style-type: none"> - wysoki koszt inwestycji
Pompy ciepła	<ul style="list-style-type: none"> - niskie zużycie energii i koszty ogrzewania dzięki wykorzystaniu energii z otoczenia i specjalnych taryf prądu; - brak spalania — możliwość rezygnacji z komina 	<ul style="list-style-type: none"> - do instalacji gruntowych i wodnych pomp ciepła wymagane jest zezwolenie, - wysokie koszty inwestycji w pompę ciepła, zwłaszcza w przypadku gruntowych pomp ciepła
Kolektory słoneczne	<ul style="list-style-type: none"> - do podgrzewania wody użytkowej i wspomagania centralnego ogrzewania, 	<ul style="list-style-type: none"> - sezonowość produkcji energii

Rodzaj źródła ciepła	Zalety	Wady
	przyczyniając się do obniżenia zużycia paliwa przez konwencjonalne źródło ciepła; - możliwość montażu na dachu płaskim/ pionowo do ściany budynku/balustrada balkonu	

Na podstawie Programu Priorytetowego Czyste Powietrze określono szacunkowe koszty inwestycji, które mogą podejmować mieszkańcy, przy wsparciu urzędów gmin:

- Wymiana kotła węglowego na kocioł gazowy – 13 500 zł,
- Wymiana na kocioł 5 – generacji na biomasę – 13 650 zł,
- Wymiana na ogrzewanie elektryczne – 7 500 zł,
- Wymiana na kocioł na olej – 19 650 zł,
- Montaż kolektorów słonecznych – 20 900 zł,
- Montaż pompy ciepła – 35 000 zł,
- Termomodernizacja – 27 500 zł.

Należy równocześnie dążyć do promowania i wspierania rozwoju zarówno indywidualnych instalacji wytwarzających energię elektryczną w ogniwach słonecznych jak i scentralizowanych obiektów mogących zaopatrywać w energię grupy odbiorców (klastry energii, spółdzielnie energetyczne). Promowanie indywidualnych źródeł wytwórczych energii elektrycznej jest działaniem aktywnie przyczyniającym się do popularyzowania zaopatrywania budynków w ciepło wytwarzane z energii elektrycznej, co dzięki wzrastającej mocy wytwórczej zainstalowanej w niskoemisyjnych źródłach energii aktywnie wspiera przeciwdziałanie zjawisku niskiej emisji.

Alternatywnym kierunkiem wspierającym działania wspólnoty samorządowej w redukowaniu występowania zjawiska niskiej emisji jest wykorzystanie energii geotermalnej. Położenie gminy Serock czyni to źródło energii potencjalnie atrakcyjnym kierunkiem rozwoju lokalnej energetyki i wskazane są dalsze działania związane z planowaniem i rozwojem tego źródła zaopatrzenia lokalnej społeczności w energię ciepłą, za pośrednictwem centralnej instalacji wytwórczej i niezbędnej infrastruktury dystrybucyjnej.

7.2 Efekt ekologiczny z uwzględnieniem zanieczyszczeń pyłem zawieszonym PM 10 i PM2,5, SO₂, NO₂, CO₂, CO, B(a)P

Jednym z działań określonych w Programie ochrony powietrza dla strefy mazowieckiej, do której należy Miasto i Gmina Serock, a w której przekroczone zostały poziomy dopuszczalne pyłu zawieszzonego PM10 i pyłu zawieszzonego PM2,5 oraz w Programie ochrony powietrza dla strefy mazowieckiej, w której został przekroczony poziom docelowy benzo(a)pirenu w powietrzu jest ograniczenie emisji z indywidualnych systemów grzewczych poprzez realizację zadań wskazanych w Programach Ograniczania Niskiej Emisji

w gminach, w których występuje obszar przekroczeń. W POP określony został również wymagany efekt ekologiczny ograniczenia emisji dla strefy mazowieckiej, w latach 2017 – 2024 na poziomie 2186,34 Mg dla pyłu zwieszono PM10 oraz 2153,03 Mg dla pyłu zawieszono PM2,5. W POP określone zostały również koszty na lata 2017 – 2024 działań naprawczych – 648 mln zł na przyłącza do sieci ciepłowniczej oraz 728 mln zł na zamianę ogrzewania na ogrzewanie gazowe.

Ponadto wyznaczone zostały wymagane redukcje emisji w poszczególnych gminach. Dla Miasta i Gminy Serock wyznaczono redukcję emisji pyłu zawieszono PM10 na poziomie 24,80 Mg/rok, a dla pyłu zawieszono PM2,5 na poziomie 24,42 Mg/rok.

Przy obliczaniu efektu ekologicznego planowanych działań dla Miasta i Gminy Serock uwzględniono:

- Zadania planowane do realizacji, określone w Planie Gospodarki Niskoemisyjnej,
- Wyznaczone w POP dla strefy mazowieckiej wielkości efektu ekologicznego dla pyłu PM10 i PM2,5,

Wyliczenie efektu ekologicznego, jest zgodne ze wskazówkami oraz arkuszami wyliczeniowymi Programu Ograniczania Niskiej Emisji (PONE), zamieszczonymi na stronie internetowej Samorządu Województwa Mazowieckiego. Poniższe tabele przedstawiają efekt ekologiczny pyłu zawieszono PM10 oraz pyłu zawieszono PM2,5, w ramach realizacji PONE dla Miasta i Gminy Serock.

Tabela 8. Efekt ekologiczny pyłu zawieszono PM10, w ramach realizacji PONE dla Miasta i Gminy Serock (źródło: opracowanie na podstawie wskazówek Programu Ograniczania Niskiej Emisji (PONE) Samorządu Województwa Mazowieckiego).

Pył zawieszono PM10	Obliczenie efektu ekologicznego
Minimalny efekt ekologiczny dla pyłu zawieszono PM10 z gminy określony w programie ochrony powietrza	Poniżej wybierz gminę
	SEROCK
	Mg/rok 24,80
DZIAŁANIE 1	
Podłączenie do sieci ciepłej	
Poniżej wpisz łączną powierzchnię (w m2) lokali (budynków), której dotyczy działanie naprawcze	Wielkość efektu ekologicznego działania 1
m2/rok	Mg/rok
7600	3,59024
DZIAŁANIE 2	
Wymiana ogrzewania węglowego na elektryczne	
Poniżej wpisz łączną powierzchnię (w m2) lokali (budynków), której dotyczy działanie naprawcze	Wielkość efektu ekologicznego działania 2
m2/rok	Mg/rok
2100	0,99204
DZIAŁANIE 3	
Wymiana starych kotłów węglowych na nowe zasilane ręcznie	
Poniżej wpisz łączną powierzchnię (w m2) lokali (budynków), której dotyczy działanie naprawcze	Wielkość efektu ekologicznego działania 3
m2/rok	Mg/rok

0	0
DZIAŁANIE 4	
Wymiana starych kotłów węglowych na nowe zasilane automatycznie	
Poniżej wpisz łączną powierzchnię (w m2) lokali (budynków), której dotyczy działanie naprawcze	Wielkość efektu ekologicznego działania 4
m2/rok	Mg/rok
31150	5,97457
DZIAŁANIE 5	
Wymiana kotłów węglowych na kotły opalane biomasą zasilane automatycznie	
Poniżej wpisz łączną powierzchnię (w m2) lokali (budynków), której dotyczy działanie naprawcze	Wielkość efektu ekologicznego działania 5
m2/rok	Mg/rok
0	0
DZIAŁANIE 6	
Wymiana kotłów węglowych na kotły opalane peletami zasilane automatycznie	
Poniżej wpisz łączną powierzchnię (w m2) lokali (budynków), której dotyczy działanie naprawcze	Wielkość efektu ekologicznego działania 6
m2/rok	Mg/rok
0	0
DZIAŁANIE 7	
Wymiana ogrzewania węglowego na gazowe	
Poniżej wpisz łączną powierzchnię (w m2) lokali (budynków), której dotyczy działanie naprawcze	Wielkość efektu ekologicznego działania 7
m2/rok	Mg/rok
18786	8,8632348
DZIAŁANIE 8	
Wymiana ogrzewania węglowego na olejowe	
Poniżej wpisz łączną powierzchnię (w m2) lokali (budynków), której dotyczy działanie naprawcze	Wielkość efektu ekologicznego działania 8
m2/rok	Mg/rok
0	0
DZIAŁANIE 9	
Wymiana ogrzewania węglowego na pompę ciepła	
Poniżej wpisz łączną powierzchnię (w m2) lokali (budynków), której dotyczy działanie naprawcze	Wielkość efektu ekologicznego działania 9
m2/rok	Mg/rok
0	0
DZIAŁANIE 10	
Zastosowanie kolektorów słonecznych	
Poniżej wpisz łączną powierzchnię (w m2) lokali (budynków), której dotyczy działanie naprawcze	Wielkość efektu ekologicznego działania 10
m2/rok	Mg/rok
3500	0,1274
DZIAŁANIE 11	
Termomodernizacja	

Poniżej wpisz łączną powierzchnię (w m2) lokali (budynków), której dotyczy działanie naprawcze	Wielkość efektu ekologicznego działania 11
m2/rok	Mg/rok
39425,73	5,586625941
Łączny efekt ekologiczny uzyskany w wyniku przeprowadzenia działań naprawczych wyrażony w Mg/rok	25,13411074
Czy wymagany, minimalny efekt ekologiczny zostanie osiągnięty?	Tak

Tabela 9. Efekt ekologiczny pyłu zawieszonego PM_{2,5}, w ramach realizacji PONE dla Miasta i gminy Serock (źródło: opracowanie na podstawie wskaźek Programu Ograniczania Niskiej Emisji (PONE) Samorządu Województwa Mazowieckiego).

Pył zawieszony PM _{2,5}	Obliczenie efektu ekologicznego
Minimalny efekt ekologiczny dla pyłu zawieszonego PM _{2,5} z gminy określony w programie ochrony powietrza	Poniżej wybierz gminę
	SEROCK
	Mg/rok 24,42
DZIAŁANIE 1	
Podłączenie do sieci ciepłej	
Poniżej wpisz łączną powierzchnię (w m2) lokali (budynków), której dotyczy działanie naprawcze	Wielkość efektu ekologicznego działania 1
m2/rok	Mg/rok
7600	3,53628
DZIAŁANIE 2	
Wymiana ogrzewania węglowego na elektryczne	
Poniżej wpisz łączną powierzchnię (w m2) lokali (budynków), której dotyczy działanie naprawcze	Wielkość efektu ekologicznego działania 2
m2/rok	Mg/rok
2100	0,97713
DZIAŁANIE 3	
Wymiana starych kotłów węglowych na nowe zasilane ręcznie	
Poniżej wpisz łączną powierzchnię (w m2) lokali (budynków), której dotyczy działanie naprawcze	Wielkość efektu ekologicznego działania 3
m2/rok	Mg/rok
0	0
DZIAŁANIE 4	
Wymiana starych kotłów węglowych na nowe zasilane automatycznie	
Poniżej wpisz łączną powierzchnię (w m2) lokali (budynków), której dotyczy działanie naprawcze	Wielkość efektu ekologicznego działania 4
m2/rok	Mg/rok
31150	6,482315
DZIAŁANIE 5	
Wymiana kotłów węglowych na kotły opalane biomasą zasilane automatycznie	
Poniżej wpisz łączną powierzchnię (w m2) lokali (budynków), której dotyczy działanie naprawcze	Wielkość efektu ekologicznego działania 5
m2/rok	Mg/rok
0	0
DZIAŁANIE 6	

Wymiana kotłów węglowych na kotły opalane peletami zasilane automatycznie	
Poniżej wpisz łączną powierzchnię (w m ²) lokali (budynków), której dotyczy działanie naprawcze	Wielkość efektu ekologicznego działania 6
m ² /rok	Mg/rok
0	0
DZIAŁANIE 7	
Wymiana ogrzewania węglowego na gazowe	
Poniżej wpisz łączną powierzchnię (w m ²) lokali (budynków), której dotyczy działanie naprawcze	Wielkość efektu ekologicznego działania 7
m ² /rok	Mg/rok
18784	8,7289248
DZIAŁANIE 8	
Wymiana ogrzewania węglowego na olejowe	
Poniżej wpisz łączną powierzchnię (w m ²) lokali (budynków), której dotyczy działanie naprawcze	Wielkość efektu ekologicznego działania 8
m ² /rok	Mg/rok
0	0
DZIAŁANIE 9	
Wymiana ogrzewania węglowego na pompę ciepła	
Poniżej wpisz łączną powierzchnię (w m ²) lokali (budynków), której dotyczy działanie naprawcze	Wielkość efektu ekologicznego działania 9
m ² /rok	Mg/rok
0	0
DZIAŁANIE 10	
Zastosowanie kolektorów słonecznych	
Poniżej wpisz łączną powierzchnię (w m ²) lokali (budynków), której dotyczy działanie naprawcze	Wielkość efektu ekologicznego działania 10
m ² /rok	Mg/rok
3500	0,1253
DZIAŁANIE 11	
Termomodernizacja	
Poniżej wpisz łączną powierzchnię (w m ²) lokali (budynków), której dotyczy działanie naprawcze	Wielkość efektu ekologicznego działania 11
m ² /rok	Mg/rok
39425	5,4997875
Łączny efekt ekologiczny uzyskany w wyniku przeprowadzenia działań naprawczych wyrażony w Mg/rok	
25,3497373	
Czy wymagany, minimalny efekt ekologiczny zostanie osiągnięty?	
Tak	

Do obliczenia efektu ekologicznego wyrażonego redukcją emisji pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5, przyjęto średnią wielkość mieszkania 70 m². Zakłada się, iż inwestycje zaplanowane na lata 2019-2024 w PONE, będą realizowane w ramach regulaminu udzielania dotacji celowej z budżetu Miasta i Gminy Serock na dofinansowanie zadania polegającego na ograniczeniu emisji zanieczyszczeń poprzez trwałą zmianę istniejącego systemu ogrzewania opartego na paliwie stałym w budynkach mieszkalnych, zlokalizowanych na

terenie miasta oraz w ramach projektu strategicznego Czyste Powietrze, mającego na celu kompleksową poprawę jakości powietrza. Realizacja działań zaplanowanych w PONE dla Miasta i Gminy Serock, pozwoli uzyskać wymaganą redukcję emisji pyłu zawieszonego PM10 i pyłu zawieszonego PM2,5 na terenie Miasta i Gminy Serock, określoną w POP do końca 2024 r.

W ramach PONE dla Miasta i Gminy Serock zakłada się realizację następujących inwestycji:

- Podłączenie do sieci ciepłej,
- Wymiana ogrzewania węglowego na elektryczne,
- Wymiana starych kotłów węglowych na nowe zasilane automatycznie,
- Wymiana ogrzewania węglowego na gazowe,
- Zastosowanie kolektorów słonecznych,
- Termomodernizacja

Oczywiście należy mieć na uwadze, że przedstawiona wyżej założona struktura zmian systemów grzewczych może ulec zmianie w zależności od zainteresowania mieszkańców oraz wymagań programów, z których będzie można pozyskać środki na ich realizację.

Największe koszty związane są z termomodernizacją budynków oraz wymianą starych kotłów węglowych na kotły zasilane automatycznie. Całkowity koszt realizacji PONE jest uzależniony od struktury przedsięwzięć, która w czasie może ulegać zmianie, wysokości kosztów inwestycyjnych oraz od wysokości kosztów eksploatacyjnych, które również są zmienne. Ponadto przy tworzeniu harmonogramu PONE uwzględniono aspekty finansowe zadań oraz potencjalne zainteresowanie mieszkańców danymi inwestycjami.

Inwestycje z zakresu zmiany ogrzewania dotyczyć mogą zarówno budynków jednorodzinnych jak i wielorodzinnych. Liczba inwestycji przedstawionych w harmonogramie może ulec zmianie z uwagi na zmienność ich skali (różne zużycie ciepła w budynkach). Do obliczenia kosztów przedstawionych w harmonogramie, wykorzystano średnie koszty danego rodzaju inwestycji z założeń do Programu priorytetowego Czyste Powietrze.

W harmonogramie rzeczowo - finansowym przedstawiono szacunkową liczbę inwestycji dla Miasta i Gminy Serock do 2024 r. Liczba inwestycji została zaplanowana, po uwzględnieniu: wymaganej redukcji emisji pyłu zawieszonego PM10 i pyłu zawieszonego PM2,5 określonej w POP do końca 2024 r. oraz możliwości technicznych i społecznych realizacji danego zadania.

Z uwagi na fakt, iż realizację działań determinuje wiele czynników, m.in. sytuacja społeczno-gospodarcza, możliwości techniczne realizacji inwestycji, jak również możliwości finansowe i uwarunkowania ekonomiczne, szczegóły dotyczące planowanych przedsięwzięć na kolejne lata będą ustalane przy planowaniu lub pozyskaniu środków.

7.3 Harmonogram rzeczowo – finansowy

W ramach PONE, aby zapewnić wymagane w POP dla strefy mazowieckiej ograniczenie emisji pyłów zawieszonych, zaplanowano zadania, które należy zrealizować do końca 2024 roku.

Tabela 10. Koszty zaplanowanych inwestycji w latach 2019 – 2024.

Rodzaj inwestycji planowanej do realizacji w ramach PONE	Koszt jednostkowy inwestycji	Koszty zadania w PONE dla Miasta i Gminy Serock	Efekt ekologiczny [Mg] PM10	Efekt ekologiczny [Mg] PM2,5
Podłączenie do sieci gazowej	15 000 zł	1 620 000 zł	3,59024	3,53628
Wymiana ogrzewania na ogrzewanie elektryczne	7500	225 000 zł	0,99204	0,97713
Wymiana starych kotłów węglowych na nowe zasilane automatycznie	8 000 zł	3 560 000 zł	5,97457	6,482315
Wymiana ogrzewania węglowego na gazowe (w domach, w których są zarówno piece węglowe jak i gazowe)	13 500 zł	3 618 000 zł	8,8632348	8,7289248
Zastosowanie kolektorów słonecznych	20 900 zł	1 045 000 zł	0,1274	0,1253
Termomodernizacja	27 500 zł	15 510 000 zł	5,586625941	5,4997875

Źródło: opracowanie własne

Powodzenie realizacji założeń PONE zależy od wsparcia finansowego dla mieszkańców w zakresie określonym w harmonogramie PONE.

Od 19 września 2018 r. do 30 czerwca 2027 r., WFOŚiGW w Warszawie przyjmuje wnioski o wsparcie z Programu Czyste Powietrze. Program skierowany jest do właścicieli lub współwłaścicieli domów jednorodzinnych, a jego nadrzędnym celem jest poprawa efektywności energetycznej oraz zmniejszenie emisji pyłów i innych zanieczyszczeń z jednorodzinnych budynków mieszkalnych poprzez gruntowną termomodernizację budynków z jednoczesną wymianą źródeł ciepła. Program Czyste Powietrze realizowany będzie w latach 2018 – 2029, a łączne środki przewidziane na dofinansowanie przedsięwzięć objętych programem to kwota 103 mld zł. Program finansowany będzie ze środków krajowych, a w przyszłej perspektywie finansowej zakłada się, że wdrażanie programu będzie również wspierane ze środków unijnych. Zasadniczym warunkiem udzielenia dofinansowania jest wymiana starych źródeł ciepła (pieców i kotłów na paliwa stałe oraz zakup i montaż nowych źródeł ciepła), spełniających wymagania programu priorytetowego. W zakres dofinansowania można zaliczyć również zakup oraz montaż mikro instalacji fotowoltaicznej i kolektorów słonecznych, które mogą zostać dofinansowane do 100% (wyłącznie w formie pożyczki). Ponadto, w przypadku budynków istniejących - prace, dotyczące zmniejszenia energochłonności budynku (ocieplenie ścian, wymiana okien i drzwi, modernizacja instalacji c.o. i c.w.u., montaż instalacji wentylacyjnej z odzyskiem ciepła).

Jednak aby realizacja PONE i możliwość objęcia wsparciem finansowym dostępna była dla jak największej grupy mieszkańców sugeruje się wprowadzenie działań wspomagających jakimi są akcje

promocyjne PONE, szkolenia z oferty dofinansowań i bezpłatne wsparcie w opracowaniu wniosków. Jak również prowadzenie systematycznego monitoringu, a w razie potrzeby aktualizacji PONE wg zmieniających się warunków zewnętrznych i wewnętrznych.

8 Aspekty ekonomiczno – finansowe PONE

8.1 Analiza ekonomiczna realizacji PONE

W niniejszej części PONE określono źródła i możliwości finansowania działań określonych w PONE dla Miasta i Gminy Serock.

8.1.1 Lista przedsięwzięć priorytetowych do dofinansowania przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie w 2018 roku

Priorytet	Typ zadań	Typ beneficjenta	Rodzaj wsparcia
Ochrona Powietrza	<p>Cel programu: OA-1 Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza, zmniejszenie zużycia energii cieplnej oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.</p> <p>Cel programu: 1) Zapobieganie powstawaniu lub ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza; 2) Zmniejszenie narażenia ludności na oddziaływanie zanieczyszczeń powstających w wyniku niskiej emisji zagrażającej zdrowiu i życiu ludzi; 3) Propagowanie wykorzystywania instalacji odnawialnych źródeł energii; 4) Upowszechnianie nowoczesnych technologii służących</p> <p>ograniczeniu niskiej emisji; 5) Zmniejszenie zużycia energii cieplej; 6) Transport przyjazny środowisku.</p> <p>Dofinansowaniu podlegać będą przedsięwzięcia polegające na:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 5.5.1 termomodernizacji budynku (np. ocieplenie); – 5.5.2 zastosowaniu wentylacji z odzyskiem ciepła (rekuperacji); – 5.5.3 modernizacji źródła ciepła: wymianie kotła lub paleniska węglowego na gazowe, olejowe, elektryczne lub opalane biomasą, zastąpieniu kotła gazowego, 	<p>1. JST i ich związki; 2. pozostałe osoby prawne; 3. osoby fizyczne prowadzące swoją działalność; 4. wspólnoty mieszkaniowe</p>	<p>1. pożyczki; 2. pożyczka przeznaczona na zachowanie płynności finansowej przedsięwzięć współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej.</p>

Priorytet	Typ zadań	Typ beneficjenta	Rodzaj wsparcia
	<p>olejowego, elektrycznego lub opalanego biomasą na źródło o wyższej niż dotychczas sprawności wytwarzania ciepła (z wyłączeniem montażu kotła na węgiel lub ekogroszek);</p> <ul style="list-style-type: none"> – 5.5.4 likwidacji istniejącego źródła ciepła z jednoczesnym podłączeniem obiektu do sieci ciepłowniczej; – 5.5.5 budowie lub rozbudowie sieci ciepłowniczej w celu podłączenia istniejących obiektów do sieci; – 5.5.6 modernizacji sieci ciepłowniczej, modernizacji węzłów cieplnych; – 5.5.7 budowie lub rozbudowie sieci gazowej połączonej z likwidacją lokalnych kotłowni; – 5.5.8 modernizacji systemów cieplnych o niskiej sprawności lub złym stanie technicznym, budowie układów wysokosprawnej kogeneracji, a także wprowadzaniu nowych technologii w zakładach przemysłowych, które pozwolą na ograniczenie emisji zanieczyszczeń; – 5.5.9 wymianie starego taboru na tabor zeroemisyjny lub niskoemisyjny w transporcie publicznym; – 5.5.10 zakupie i montażu punktów ładowania (w szczególności pojazdów elektrycznych); – 5.5.11 zakupie i montażu instalacji odnawialnych źródeł energii (w szczególności pomp ciepła, instalacji fotowoltaicznych, kolektorów słonecznych); – 5.5.12 budowie elektrowni wiatrowych; – 5.5.13 budowie małych elektrowni wodnych; – 5.5.14 budowie biogazowni; – 5.5.15 wytwarzaniu energii elektrycznej lub ciepła z wykorzystaniem biogazu, powstałego w procesach oczyszczania ścieków lub składowania odpadów; – 5.5.16 inne zadania przynoszące efekt ekologiczny z zakresu ochrony powietrza. 		

8.1.2 Program priorytetowy Czyste Powietrze, dofinansowany w ramach Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Priorytet	Typ zadań	Typ beneficjenta	Rodzaj wsparcia
Ochrona powietrza	<p>Cel Programu: Poprawa efektywności energetycznej i zmniejszenie emisji pyłów i innych zanieczyszczeń do atmosfery z istniejących jednorodzinnych budynków mieszkalnych lub uniknięcie emisji zanieczyszczeń powietrza pochodzącej z nowo budowanych jednorodzinnych budynków mieszkalnych.</p> <p>Dofinansowaniu podlegają przedsięwzięcia, mające na celu ograniczenie lub uniknięcie niskiej emisji związane z podnoszeniem efektywności energetycznej oraz wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii w budynkach jednorodzinnych, w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> – demontaż i wymiana źródeł ciepła na paliwo stałe starej generacji nie spełniających wymagań określonych w załączniku do Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie wymagań dla kotłów na paliwa stałe (Dz. U. z 2017 r. poz. 1690); – instalacja urządzeń i instalacji spełniających wymagania techniczne określone w załączniku nr 1 do Programu priorytetowego: kotły na paliwa stałe, węzły ciepłownicze, systemy ogrzewania elektrycznego, kotły olejowe, kotły gazowe kondensacyjne, pompy ciepła powietrze, pompy ciepła odbierające ciepło z gruntu lub wody, wraz z przyłączami, – zastosowanie odnawialnych źródeł energii: kolektory 	Osoby fizyczne	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dotacja 2. Pożyczka 3. Dotacja i pożyczka

Priorytet	Typ zadań	Typ beneficjenta	Rodzaj wsparcia
	<p>słoneczne, mikroinstalacje fotowoltaiczne spełniających wymagania techniczne określone w załączniku nr 1 do Programu priorytetowego, dofinansowanie wyłącznie w formie pożyczki;</p> <p>– wykonanie termomodernizacji budynków jednorodzinnych, w zakresie pozostałym niż określone od pkt a. do pkt c. (m.in. docieplenie przegród zewnętrznych i wewnętrznych, wymiana i montaż stolarki zewnętrznej, montaż i modernizacja instalacji wewnętrznych ogrzewania i ciepłej wody użytkowej).</p>		

8.1.3 Część 1) Energetyczne wykorzystanie zasobów geotermalnych

Priorytet	Typ zadań	Typ beneficjenta	Rodzaj wsparcia
Poprawa jakości powietrza, Energetyczne wykorzystanie zasobów geotermalnych, Zmniejszenie zużycia energii w budownictwie	<p>Cel programu: Poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie lub uniknięcie emisji CO₂ w wyniku zwiększenia produkcji energii z odnawialnych źródeł oraz zmniejszenia zużycia energii w budynkach.</p> <p>Rodzaje przedsięwzięć:</p> <ul style="list-style-type: none"> – budowa nowej, rozbudowa lub modernizacja istniejącej ciepłowni/elektrociepłowni/elektrowni geotermalnej; – modernizacja lub rozbudowa istniejących źródeł wytwarzania energii o ciepłownię/elektrociepłownię/elektrownię geotermalną; – wykonanie lub rekonstrukcja otworu, z zastrzeżeniem, że nie kwalifikuje się wykonania otworu badawczego. 	Przedsiębiorcy	<ol style="list-style-type: none"> 1. pożyczka; 2. inwestycja kapitałowa; 3. dotacja

8.1.4 Część 2) Zmniejszenie zużycia energii w budownictwie

Priorytet	Typ zadań	Typ beneficjenta	Rodzaj wsparcia
„Poprawa jakości powietrza. Część 5) Budynki użyteczności publicznej o podwyższonym	<p>Cel programu: Poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie lub uniknięcie emisji CO₂ w wyniku zwiększenia produkcji energii z odnawialnych źródeł oraz zmniejszenia zużycia energii w budynkach.</p>	1. Podmioty sektora finansów publicznych, z wyłączeniem państwowych jednostek	<ol style="list-style-type: none"> 1. pożyczka; 2. dotacja

Priorytet	Typ zadań	Typ beneficjenta	Rodzaj wsparcia
standardzie energooszczędności”	<p>Rodzaje projektów podlegających dofinansowaniu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – inwestycje polegające na budowie nowych budynków użyteczności publicznej (w tym budynków przeznaczonych na cel oświaty, nauki, wychowania, opieki, kultury, kultu religijnego, pomocy społecznej) i zamieszkania zbiorowego, spełniających warunki, określone w ust. 7.2. 1) i 2) programu priorytetowego; – dokończenie rozpoczętej wcześniej budowy obiektów użyteczności publicznej i zamieszkania zbiorowego, o których mowa w pkt. 1 pod warunkiem, że w ramach realizowanego przedsięwzięcia osiągnięty zostanie poziom energooszczędności, o którym mowa w ust. 7.2 1) i 2) programu priorytetowego; – inwestycje polegające na wykonywaniu odbudowy, rozbudowy, nadbudowy budynków użyteczności publicznej i zamieszkania zbiorowego, również w przypadku zmiany sposobu użytkowania takiego budynku, pod warunkiem, że spełnione są warunki programu. 	<p>budżetowych;</p> <p>2. Spółki prawa handlowego, w których jednostki samorządu terytorialnego posiadają 100% udziałów lub akcji i które powołane są do realizacji zadań własnych j.s.t. wskazanych w ustawach;</p> <p>3. Organizacje pozarządowe, w tym fundacje i stowarzyszenia, a także kościoły i inne związki wyznaniowe wpisane do rejestru kościołów i innych związków wyznaniowych oraz kościelne osoby prawne, które realizują zadania publiczne na podstawie odrębnych przepisów;</p> <p>4. Jednostki organizacyjne PGL Lasy Państwowe nieposiadające osobowości prawnej;</p> <p>5. Parki narodowe.</p>	

8.1.5 Część 5) Budynki użyteczności publicznej o podwyższonym standardzie energooszczędności

Priorytet	Typ zadań	Typ beneficjenta	Rodzaj wsparcia
„Poprawa jakości powietrza. Część 5) Budynki	<p>Cel programu: Poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie lub uniknięcie emisji CO2 w</p>	<p>1. Podmioty sektora finansów publicznych, z</p>	<p>1. pożyczka; 2. dotacja</p>

Priorytet	Typ zadań	Typ beneficjenta	Rodzaj wsparcia
<p>użyteczności publicznej o podwyższonym standardzie energooszczędności”</p>	<p>wyniku zwiększenia produkcji energii z odnawialnych źródeł oraz zmniejszenia zużycia energii w budynkach.</p> <ul style="list-style-type: none"> – inwestycje polegające na budowie nowych budynków użyteczności publicznej (w tym budynków przeznaczonych na cel oświaty, nauki, wychowania, opieki, kultury, kultu religijnego, pomocy społecznej) i zamieszkania zbiorowego, spełniających warunki, określone w ust. 7.2. 1) i 2) programu priorytetowego; – dokończenie rozpoczętej wcześniej budowy obiektów użyteczności publicznej i zamieszkania zbiorowego, o których mowa w pkt. 1 pod warunkiem, że w ramach realizowanego przedsięwzięcia osiągnięty zostanie poziom energooszczędności, o którym mowa w ust. 7.2 1) i 2) programu priorytetowego; – inwestycje polegające na wykonywaniu odbudowy, rozbudowy, nadbudowy budynków użyteczności publicznej i zamieszkania zbiorowego, również w przypadku zmiany sposobu użytkowania takiego budynku, pod warunkiem, że spełnione są warunki programu. 	<p>wyłączeniem państwowych jednostek budżetowych;</p> <p>2. Spółki prawa handlowego, w których jednostki samorządu terytorialnego posiadają 100% udziałów lub akcji i które powołane są do realizacji zadań własnych j.s.t. wskazanych w ustawach;</p> <p>3. Organizacje pozarządowe, w tym fundacje i stowarzyszenia, a także kościoły i inne związki wyznaniowe wpisane do rejestru kościołów i innych związków wyznaniowych oraz kościelne osoby prawne, które realizują zadania publiczne na podstawie odrębnych przepisów;</p> <p>4. Jednostki organizacyjne PGL Lasy Państwowe nieposiadające osobowości prawnej;</p> <p>5. Parki narodowe.</p>	

8.1.6 "Współfinansowanie programu LIFE" dla wniosków składanych w ramach podprogramu LIFE na rzecz środowiska

Priorytet	Typ zadań	Typ beneficjenta	Rodzaj wsparcia
Poprawa jakości środowiska, w tym środowiska naturalnego, przy wykorzystaniu przez Polskę środków dostępnych w ramach Programu LIFE	<p>Cel programu - poprawa jakości środowiska, w tym środowiska naturalnego, przy wykorzystaniu przez Polskę środków dostępnych w ramach Programu LIFE.</p> <p>Tematyka naboru:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ochrona środowiska i efektywne gospodarowanie zasobami; – Przyroda i Różnorodność biologiczna; – Zarządzanie i informacja w zakresie środowiska 	<p>Zarejestrowane na terenie RP:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Osoby prawne; 2. Jednostki organizacyjne nie będące osobami prawnymi, którym odrębne przepisy przyznają zdolność prawną; 3. Państwowe lub samorządowe jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej 	Dotacja

9 Monitoring PONE

Monitoring realizacji PONE, powinien obejmować zarówno aspekt rzeczowy jak i efekt ekologiczny. Monitoring realizacji PONE jest istotnym elementem jego wdrażania. Może on być zorganizowany lokalnie (w ramach administracji miejskiej) lub prowadzony przez podmiot zewnętrzny.

W tym celu proponuje się zastosować elektroniczny system kontroli i nadzoru nad inwestycjami pozwalający na zarządzanie wymianą kotłów i termomodernizacją, obejmujący:

- lokalizację w terenie prowadzonych inwestycji,
- lokalizację obiektów, w których zostało wymienione źródło ciepła,
- lokalizację obiektów, w których przeprowadzona została termomodernizacja,
- dane o rodzaju istniejącego i zmienianego źródła ciepła,
- zakres prac termomodernizacyjnych,
- dane o zrealizowanych inwestycjach z zakresu OZE,
- wielkość emisji przed i po modernizacji, efekt ekologiczny;

System kontroli i nadzoru musi być edytowalny oraz zapewniający:

- możliwość aktualizacji informacji,
- możliwość śledzenia historii dokonanych zmian;
- możliwość raportowania danych,
- możliwość graficznego przedstawienia danych.

Monitoring realizacji PONE, powinien również obejmować stałą kontrolę jakości powietrza na terenie miasta. Dynamiczna mapa jakości powietrza, oparta o modelowanie zanieczyszczeń, walidowane wynikami

PMŚ i wsparte dodatkowymi danymi o stanie jakości powietrza może stanowić skuteczne narzędzie zarządzania jakością powietrza w mieście.

10 Podsumowanie

Program Ograniczenia Niskiej Emisji dla Miasta i Gminy Serock stanowi kolejny etap działań, zmierzających do rozwiązania problemu niskiej emisji na terenie Miasta i Gminy Serock. W niniejszym Programie, przeanalizowano szczegółowo następujące aspekty:

- wymagania POP;
- wytyczne Programu Ograniczania Niskiej Emisji (PONE), zamieszczone na stronie internetowej Samorządu Województwa Mazowieckiego;
- zapisy aktualnych dokumentów strategicznych oraz wymagań prawnych;
- aktualną sytuację, w zakresie istniejących systemów grzewczych i wielkości niskiej emisji;
- potencjalne rozwiązania modernizacyjne do realizacji w ramach PONE;
- preferencję mieszkańców w stosunku do zaproponowanych działań wynikające z dotychczasowych działań miasta w zakresie redukcji niskiej emisji;
- efekty ekologiczne, związane z dotychczasową realizacją PONE.

Na terenie Miasta i Gminy Serock funkcjonuje jedynie sieć gazowa, brak jest sieci ciepłowniczej. Domy jednorodzinne ogrzewane są głównie za pomocą indywidualnych kotłowni opalanych węglem, gazem i drewnem. Na podstawie ankietyzacji, średnia roczna ilość zużywanego węgla w sektorze mieszkalnym wynosi 1542 Mg, drewna – 6142,00 m³, gazu – 407625,69 m³ oraz energii elektrycznej – 15839,346 kWh.

Założenia przyjęte w POP dla strefy mazowieckiej, uwzględniają polskie i unijne regulacje prawne w zakresie ochrony powietrza. Wymagania stawiane przez Unię Europejską, w obecnym stanie prawnym i społeczno-ekonomicznym są trudne do spełnienia. W POP, wyznaczono termin poprawy jakości powietrza do 2024, z czym jednocześnie związany jest termin realizacji Programu Ograniczenia Niskiej Emisji dla Miasta i Gminy Serock. Z uwagi na skalę zaplanowanych działań, celem obniżenia ponadnormatywnych poziomów stężeń zanieczyszczeń, termin ten będzie możliwy do osiągnięcia, pod warunkiem znacznego wsparcia finansowego realizacji PONE ze źródeł zewnętrznych.

W ramach Programu Ograniczania Niskiej Emisji dla Miasta i Gminy Serock zaplanowano działania dotyczące:

- podłączenia do sieci gazowej,
- wymiany ogrzewania węglowego na elektryczne,
- wymiany starych kotłów węglowych na nowe zasilane automatycznie,
- wymianę ogrzewania węglowego na gazowe,
- zastosowanie kolektorów słonecznych,
- termomodernizacje.

Jednym z działań określonych w Programie ochrony powietrza dla strefy mazowieckiej, do której należy Miasto i Gmina Serock, a w której zdarzają się przekroczenia poziomów dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM10 i pyłu zawieszonego PM2,5 oraz w Programie ochrony powietrza dla strefy mazowieckiej, w której został przekroczony poziom docelowy benzo(a)pirenu w powietrzu jest ograniczenie emisji z indywidualnych systemów grzewczych poprzez realizację zadań wskazanych w Programach Ograniczania Niskiej Emisji w gminach, w których występuje obszar przekroczeń. W POP określony został również wymagany efekt ekologiczny ograniczenia emisji dla strefy mazowieckiej, w latach 2017 – 2024 na poziomie 2186,34 Mg dla pyłu zawieszonego PM10 oraz 2153,03 Mg dla pyłu zawieszonego PM2,5. W POP określone zostały również koszty na lata 2017 – 2024 działań naprawczych – 648 mln zł na przyłącza do sieci ciepłowniczej oraz 728 mln zł na zamianę ogrzewania na ogrzewanie gazowe.

Ponadto wyznaczone zostały wymagane redukcje emisji w poszczególnych gminach. Dla Miasta i Gminy Serock wyznaczono redukcję emisji pyłu zawieszonego PM10 na poziomie 24,80 Mg/rok, a dla pyłu zawieszonego PM2,5 na poziomie 24,42 Mg/rok.

Przy obliczaniu efektu ekologicznego planowanych działań dla Miasta i Gminy Serock uwzględniono:

- Zadania planowane do realizacji w latach 2019 – 2022 określone w Planie Gospodarki Niskoemisyjnej,
- Wyznaczone dla Miasta i Gminy Serock w POP dla strefy mazowieckiej wielkości efektu ekologicznego dla pyłu PM10 i PM2,5.

Wyliczenie efektu ekologicznego, jest zgodne ze wskazówkami oraz arkuszami wyliczeniowymi Programu Ograniczania Niskiej Emisji (PONE), zamieszczonymi na stronie internetowej Samorządu Województwa Mazowieckiego. Poniższe tabele przedstawiają efekt ekologiczny pyłu zawieszonego PM10 oraz pyłu zawieszonego PM2,5, w ramach realizacji PONE Miasta i Gminy Serock.

Należy mieć na uwadze, że przedstawiona wyżej założona struktura zmian systemów grzewczych może ulec zmianie w zależności od zainteresowania mieszkańców oraz wymagań programów, z których będzie można pozyskać środki ich na realizację.

Jednak aby realizacja PONE i możliwość objęcia wsparciem finansowym dostępna była dla jak największej grupy mieszkańców sugeruje się wprowadzenie działań wspomagających jakimi są akcje promocyjne PONE, szkolenia z oferty dofinansowań i bezpłatne wsparcie w opracowaniu wniosków. Jak również prowadzenie systematycznego monitoringu, a w razie potrzeby aktualizacji PONE wg zmieniających się warunków zewnętrznych i wewnętrznych.

Uzasadnienie

W związku z prowadzoną na obszarze Miasta i Gminy Serock polityką związaną z ochroną środowiska naturalnego, w tym ochroną powietrza, a także w odniesieniu do obowiązującego Programu Ochrony Powietrza dla strefy mazowieckiej, w której zostały przekroczone poziomy dopuszczalne pyłu zawieszonego PM10 i pyłu zawieszonego PM2,5 w powietrzu celowe są wszystkie działania umożliwiające zmniejszenie poziomu występowania na obszarze Miasta i Gminy Serock szkodliwych dla zdrowia pyłów zwieszonych.

Zgodnie z art. 85 ustawy *Prawo ochrony środowiska* ochrona powietrza polega na zapewnieniu jak najlepszej jego jakości, w szczególności przez:

1. utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych dla nich poziomów lub co najmniej na tych poziomach;

2. zmniejszanie poziomów substancji w powietrzu co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane;

3. zmniejszanie i utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej poziomów docelowych albo poziomów celów długoterminowych lub co najmniej na tych poziomach.

W celu utrzymania poziomów substancji w powietrzu poniżej poziomów dopuszczalnych, docelowych i poziomów celów długoterminowych PONE mogą opracować także samorządy gminne, na terenach których nie zidentyfikowano obszarów przekroczeń, w związku z czym Miasto i Gmina Serock, uzupełniając prowadzoną przez siebie politykę ochrony powietrza przystąpiła do opracowania PONE.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie stwierdził, iż dla Programu Ograniczania Niskiej Emisji dla Miasta i Gminy Serock nie jest wymagane przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, gdyż uznano, iż realizacja postanowień przedmiotowego programu nie spowoduje znaczącego (negatywnego) oddziaływania na środowisko.

W procedurze opracowywania Programu zapewniono udział społeczeństwa poprzez wyłożenie projektu dokumentu do publicznego wglądu na okres 21-dni z możliwością składania uwag i wniosków. W ramach konsultacji społecznych do projektu dokumentu nie wniesiono żadnych uwag oraz wniosków.

W związku z powyższym przyjęcie przedmiotowej uchwały uznaje się za zasadne.